Mak
Namnusən Təwɨr Rəha Iesu Kristo Itəm Mak Təməte
Nəghatən əkuəkɨr rəha naoa u Mak

?Pah təməte naoa u? Jon Mak təməte naoa u. In sənəmə etəm tuelef kit rəha Iesu. Məto katən məmə in fren wɨr kit rəha Pita itəm ilau katian ikɨn mɨn tepət. Naoa rəha Wək Mɨn tatən məmə in təmuwɨn ilau Pol e rəhan naliwəkən təmaupən mol, kən uarisɨg lan, təmuwɨn ilau Panapas.

?Təməte tatuwɨn kəm pah? Kəmotən məmə Mak təmətatɨg Rom nian in təməte naoa u, kən okəm-naka in ilau Pita, uarisɨg kohamnu Pita. Mak təməte naoa u tuwɨn o iəfak mɨn əpəh Rom u ilat Iaihluə mɨn. Kitat kotɨtun nəhlan məto-inu in tatən-iarəp nɨpətɨ nolən mɨn rəha netəm Isrel itəm koatol. Kən e naoa u, təməte nəghatən neen e nəghatən Arameik itəm netəm Isrel kɨnotɨtun rəkɨs. Məto in məuhlin nəghatən mɨn u tuwa e nəghatən Kris itəm Iaihluə mɨn əpəh Rom koatəghat lan.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? E nian Mak təməte naoa u, kən netəm Rom koatərəmərə e nɨtən asol itəm tɨtəlau-in Nɨtəhəi Metiterenian. Rəhalat nəghatən kitiəh əm, kən rəhalat suatɨp kotəwɨr, kən rəhalat nolən o nahl-ipənən nəghatən mɨn in təwɨr. Nian əh, in nian təwɨr o nən-iarəpən Namnusən Təwɨr rəha Iesu Kristo. E nian əh, Namnusən Təwɨr təmaiu uəhai əm e nɨtən pɨsɨn pɨsɨn mɨn e suatɨp mɨn rəha Rom.

? Təməte naoa u o naka? Mak tolkeike məmə otən-iarəp ətuatɨp namnusən rafin rəha Iesu, məmə in pah, kən in təmol naka, kən matəgətun naka. Okəm-naka in tolkeike məmə otɨləs-ipər nətəlɨgən rəha iəfak mɨn əpəh Rom, məto-inu netəmim tepət kəmotol nəratən elat. Mak təməte tepət e nian iəkɨs mɨn itəm otəpanuwa e nəmegəhən rəha netəmim rəha Iesu. Kən in təmən-iarəp nolən rəha Iesu məmə in mɨn təmətatɨg e nian iəkɨs mɨn.

Jon Baptais təmol əpen-əpenə e suatɨp
(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

1 Inu nətuounən rəha Namnusən Təwɨr rəha Iesu Kristo, Netɨ Uhgɨn.
2 Ien rəha Uhgɨn, nərgɨn u Aesea təməte-pən mihin e naoa aupən. Uhgɨn təmən məmə,
"Otəplan-tu. Iatahl-ipɨnə rəhak iahləpis itəm otos rəhak nəghatən.
In otaupən-in ik məmə otol əpen-əpenə e rəham suatɨp."
3 "Suah kit tətaun əpəh ikɨn taruən-aruən ikɨn matən məmə, 'Itəmat, otol əpen-əpenə o suatɨp rəha Iərəmərə, kən motol rəhan suatɨp tətuatɨp.' "
4 Kən tol nəhlan, Jon Baptais təmiet-pa ikɨn taruən-aruən ikɨn matol baptais e netəmim, kən matən-iarəp nəghatən rəha Uhgɨn kəm ilat məmə okotəkəike motəuhlin məntaalat o nolən rat mɨn rəhalat, kən motuwɨn o Uhgɨn, məmə in otafəl nolən rat mɨn rəhalat. Kən e nəmtətin kit, okol baptais elat.

1:2: Mal 3:1 **1:3:** Aes 40:3 **1:4:** Wək 13:24; 19:4

5 Netəmim rafin rəha nɨtən əh Jutia ne taon əh
Jerusalem, kəmotuwa motətəlɨg-in rəhan nəghatən
kən motən-iarəp rəhalat nolən rat mɨn, kən Jon
təmol baptais elat əpəh e nəhau Jotan.
6 Jon təməsuwɨnən e natɨmnat wɨr. Rəhan
natɨmnat tahmen əm e rəha ien u Elaija aupən.
Rəhan natɨmnat kəmol e nɨməme kamel, kən rəhn
kətəut kəmol e nuwigɨ kau, kən matun əm pitɨp ne
nahui sukapak e nɨkinat.
7 Kən təmatən-iarəp kəm netəmim məmə, "Suah
kit u tatuarisɨg-in io, rəhan nəsanənən ne nepətən
taprəkɨs-in io. Io ekəsahmen-in mɨnən məmə
ekeiuaiu mapeg rəkɨs rəhan put.
8 Ekatol baptais etəmat e nəhau, məto in
otəpanol baptais etəmat e Narmɨn Rəha Uhgɨn."

Jon təmol baptais e Iesu əpəh e nəhau Jotan (Mat 3:13-17; Luk 3:21-22)

9 E nian əh, Iesu təmiet əpəh Nasaret, latuənu kit
rəha Kalili muwa. Kən Jon təmol baptais lan əpəh
e nəhau Jotan.
10 Nian Iesu təmər əpəh e nəhau, kən masɨpər
məplan nego e neai təmerəh, kən Narmɨn Rəha
Uhgɨn təmeiuaiu-pa ron tahmen-pən e mak.
11 Kən nəghatən kit təmɨsɨ-pər əpəh e nego e neai
matən min-nulan məmə, "Ik netɨk keike, ekolkeike
pɨk ik, kən nɨkik tagien pɨk agɨn ron ik."

Setan təmos-ipən-os-ipən kəm Iesu (Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)

1:6: 2 King 1:8; Mat 11:8 **1:7:** Wək 13:25 **1:11:** Sam 2:7; Aes 42:1; Mat 12:18; Mak 9:7

12 Kən roiu agɨn-əh mɨn, Narmɨn Rəha Uhgɨn
təmit-ipən Iesu əpəh ikɨn taruən-aruən ikɨn,
13 ima nat iarupɨn mɨn. Təmatɨg ikɨn mos nian
fote. Nian mɨn Setan tatos-ipən-os-ipən kəm in.
Kən nagelo mɨn kəmotasitu lan.

Iesu tɨnatətuoun matən-iarəp Namnusən Təwɨr
(Mat 4:12-17; Luk 4:14-15)

14 Nian kɨnɨləs-ipən rəkɨs Jon e kalapus, Iesu
təmuwɨn əpəh Kalili matən-iarəp Namnusən Təwɨr
rəha Uhgɨn kəm netəmim.
15 Təmən məmə, "! Ure! ! Rəhan nian tɨnuwa!
! Nian rəha nərəmərəən rəha Uhgɨn tɨnatuwa
iuəhkɨr! ! Otəuhlin nətəlɨgən rəhatəmat, motapəs
pahrien nolən rat mɨn, kən motuwɨn o Uhgɨn, kən
motahatətə e Namnusən Təwɨr!"

Iesu təmaun-in etəmim kuwɨt rəha niuwən nəm
(Mat 4:18-22 Luk 5:1-11)

16 Nian Iesu təmətaliwək e nɨkalɨ Lek Kalili, kən
məplan suah mil kəiu, etəmim rəha niuwən nəm
mɨn, nərgɨlau u Saimon ne pian Antru. Kətuatɨp-in
rəhalau net.
17 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, "Uea,
mətəu-pa io, muea rəhak etəmim mil, kən io ekol
itəmlau nakuea etəmim mil rəha niuwən netəmim
məmə okotuwa rəhak mɨn netəmim."
18 Kən əmun kuapəs rəhalau net, kən muətəu-
pən.
19 Kən Iesu təmaliwək muwɨn təhmɨn mɨn məsɨn,
kən məplan netɨ Sepeti mil Jemes ne pian Jon
katuəpələh e rəhalau pot matuəhl wɨr rəhalau net.
20 Kən e nian əm əh inəh, Iesu təmaun-in ilau lan,
kən kuətul muapəs rəhalau tata Sepeti ne rəhan

1:13: Sam 91:11-13 **1:14:** Mak 6:17 **1:15:** Mat 3:2

iolwək mɨn kotəpələh e nɨpəg noa pot, kən muətəu-
pən Iesu.

Iesu təməhg-iarəp narmɨn rat e suah kit əpəh Kapaneam
(Luk 4:31-37)

21 Kən Iesu ne rəhan mɨn netəmim kəmotuwɨn
əpəh Kapaneam. Kən e nian rəha Sapat, Iesu tuwɨn
əpəh e nimə rəha nuəfɨmɨnən matəgətun netəmim.
22 Kən netəmim kəmotəto rəhan nəghatən, kən
narmɨlat təmiwɨg pɨk ron məto-inu rəhan nəghatən
təfɨgəm, nepətən əh-ikɨn, kən maprəkɨs-in mɨn rəha
iəgətun mɨn rəha Lou.
23 Kən e nian əh, suah kit narmɨn rat tətatɨg lan
təmuwa imə kən mətagət əfəməh məmə,
24 "! Ik Iesu etəm Nasaret! ? Nəmuwa məmə
onakahro itɨmat? ! Okəmə naka nəmuwa məmə
onakərəkɨn itɨmat! ! Io enəmɨtun rəkɨs ik, ik Etəm
Asim rəha Uhgɨn!"
25 Kən məto Iesu təmən-ipən əskasɨk kəm narmɨn
rat un məmə, "!Ah! Əsəghatən, miet e suah un."
26 Kən narmɨn rat təmol nɨpətɨ suah apon tasiəp-
asiəp, magət əfəməh miet lan.
27 Kən netəmim kəmotaut motən-ipən kəm ilat
mɨn məmə, "! Ei, naka u! Okəmə naka nəgətunən
wi kit u. !Suah u tatos nəsanənən o nəghatən kəm
narmɨn rat mɨn, kən koatətəlɨg-in motol nəwian!"
28 Kən kəmamnus ueiuəhai əm Iesu, tuwɨn
mapəkol əpəh e nɨtən Kalili.

Iesu təmol-wɨr netəmim tepət
(Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)

1:22: Mat 7:28-29 **1:24:** Mak 5:7 **1:26:** Mak 9:26 **1:28:** Mat 4:24

29 Nian Iesu ne Jemes, Jon, Saimon, ne Antru
kəmotiet e nimə rəha nuəfɨmɨnən, kən motaiu
ətuatɨp əm kan əpəh latuənu rəha Saimon ne Antru
ikɨn.
30 Nian kəmotuwɨn, məto uhu Saimon tatətəp-
ətəp, kən mətapɨl-pər e rəhan pet, kən kəmotən-
ipən kəm Iesu məmə pətan əh tatɨmɨs.
31 Kən Iesu təmuwɨn mea-pən o nelmɨn kən tətul.
Kən nətəp-ətəpən tagɨm lan, kən tuwɨn matol nɨgɨlat
nagwənən.
32 Tɨnehnaipən mɨt tɨnaht, nian rəha Sapat tɨnol
namnun, kən netəm mɨn u koatɨmɨs, ne netəm
narmɨn rat tətatɨg elat, pialat mɨn kəmotəmɨk ilat
motuwa o Iesu.
33 Netəmim rafin e latuənu un kəmotuwa mo-
targəfɨmɨn əm ilat mɨn əpəh e nafiluə e nimə un
rəha Saimon ne Antru.
34 Kən Iesu təmol-wɨr netəmim tepət u koatos
nɨmɨsən pɨsɨn-pɨsɨn mɨn kotəwɨr, kən məhg-iarəp
narmɨn rat tepət e netəmim, məto təmən-iəhau
narmɨn rat mɨn məmə okəsotəghatən, məto-inu
kɨnotɨtun rəkɨs məmə pah u Iesu.

Iesu təmatamnus-iarəp rəhan nəghatən əpəh Kalili
(Luk 4:42-44)

35 Kən laulaugɨn agɨn, fetukai təsɨrən əh, Iesu
təmiet muwɨn əpəh ikɨn netəmim kotɨkə ikɨn
matəfak.
36 Kən Saimon ne in mɨn neen kəmotuwɨn
kateam-in.
37 Nian kəmotəplan, kən kəmotən-ipən kəm in
məmə, “Netəmim rafin koteam-in ik.”

1:34: Mak 3:10-12 **1:35:** Mat 14:23; Mak 6:46

38 Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəpə.
Pəs kotuwɨn əpəh e latuənu pɨsɨn mɨn neen,
ekamnus-iarəp rəhak nəghatən kəm netəmim
mapəkol məto-inu, nat əh in əh emuwa ron məmə
ekol.”
39 Kən muwɨn mapəkol rafin e nɨtən əpəh Kalili,
mətamnus-iarəp rəhan nəghatən əpəh e nimə rəha
nuəfɨmɨnən mɨn, kən məhg-iarəp narmɨn rat mɨn e
netəmim.

Iesu təmol-wɨr suah kit leprosi təmol
(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

40 Suah kit leprosi təmol təmuwa mɨsin-pən
nulɨn o Iesu mətasəkin-pən nəwɨrən ron məmə,
“Okəmə nakolkeike, kən nəkɨtun nol-wɨrən io kən
mafəl rəkɨs namkɨmɨkən lak.”
41 Kən Iesu nɨkin təmahmə pɨk ron, kən təməg-
əfəməh-in nelmɨn mələhəu-pən lan, mən məmə,
“Əwəh. Iakolkeike. !Əwɨr-ta!”
42 Kən roiu agɨn-əh, nɨmɨsən leprosi təmagɨm
mɨkə lan, kən nɨpətɨn tɨnəwɨr, namkɨmɨkən tɨnɨkə.
43-44 Kən Iesu təmən-ipən əskasɨk kəm suah
un məmə, “Əsən-iarəpən natɨmnat mɨn u kəm
netəmim, məto uwɨn əm mehm pris kit pəs in
tehm məmə nɨpətɨm tɨnol min-nulan, kən os-ipən
kəm in nat u itəm Lou rəha Moses təmən o
suah kit itəm rəhan leprosi tɨnɨkə, kən netəmim
okotɨtun məmə nɨpahrienən nɨnəwɨr, kən rəham
namkɨmɨkən tɨnɨkə.” Kən mahl-ipən tatuwɨn.
45 Məto suah un təmuwɨn kən mən-iarəp nat
un kəm netəmim mɨn rafin mol Iesu təsuwɨnən e
latuənu mɨn məghat məto-inu nɨmanin netəmim
tepət pɨk koatətulosɨg-in. Kən o nat əh inəh,

1:39: Mat 4:23; 9:35 **1:43-44:** Lev 14:1-32

təmətan ikɨn netəmim kotɨkə ikɨn. Kən netəmim kotɨsɨ-pən əpəh ikɨn mɨn rafin moatuwa ron.

2

Iesu təmol-wɨr suah kit nəwtain məsɨn təmɨmɨs (Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

1 Nian neen kɨnotuwa rəkɨs mɨnotuwɨn, Iesu
təmɨtəlɨg-pən mɨn əpəh Kapaneam, kən nəghatən
təmaiu muwɨn kəm netəmim mɨn məmə Iesu əpəh
rəhan nimə. 2 Kən netəmim tepət kəmotuwa motər
wɨr əpəh imə, ne ihluə ne, kən rum tɨkə o etəmim
kit mɨn. Kən Iesu tatən-iarəp rəhan nəghatən kəm
ilat.
3 Kən suah kuwɨt kəmotalis pialat kit motuwa
o Iesu itəm nɨpətɨn məsɨn təmɨmɨs mətapɨl-pər e
rəhan nɨmɨtiwɨn.
4 Nian kəmotuwa, məto netəmim kɨnotər əpəh
imə, kən okol kotəruru nuwɨnən kehm Iesu. Kən
kotɨləs motuwɨn əpəh ilɨs e nimə motos-irəkɨs nəhgɨ
nimə məsɨn ətuatɨp əm əh Iesu tatətul ikɨn imə,*
kən motəhlman-əhlman suah un tatite e nɨmɨtiwɨn
rəhan muwɨn iuəhkɨr əm o Iesu.
5 Nian Iesu təməplan nahatətəən rəhalat, kən tən-
ipən kəm etəm tatɨmɨs un məmə, “Nətɨk, enos-irəkɨs
rəkɨs nolən rat rəham.”
6 Məto iəgətun mɨn neen rəha Lou kotəpələh əpəh
imə, kən nɨkilat təməht məmə,
7 “?Tahro suah u tatən rat Uhgɨn? Nəghatən əh
tərat. Uhgɨn əm tɨtun nos-irəkɨsən nolən rat rəha
etəmim. !Pah mɨn tɨtun nos-irəkɨsən!”

---

* **2:4:** E nian əh, kəmol nəhgɨ nimə neen e tael. Kən netəm mɨn u kəmotos-irəkɨs tael mɨn neen məmə otol kuhal tahmen-in suah u itəm in tatɨmɨs.

8 Kən roiu agɨn-əh, Iesu tɨləs rəhalat nətəlɨgən,
kən məmə, “?Tahro nɨkitəmat tatəht pɨk natɨmnat
min-nulan?
9 ?Itəm pəhruən tɨmetɨg, itəm u məmə ekən-ipən
kəm suah əh məmə, ‘Enos-irəkɨs rəkɨs rəham nolən
rat,’ o itəm u tɨmətɨg məmə, ‘Ətul, mɨləs rəham
nɨmɨtiwɨn matuwɨn’?
10 Məto ekol nat kit məmə onəkotɨtun məmə io
Netɨ Etəmim, iatos nepətən ikɨn-u e nətueintən o
nos-irəkɨsən nolən rat rəha netəmim.” Kən məghat
kəm suah əh məmə,
11 “Iatən-ipɨnə kəm ik məmə, ətul, mɨləs rəham
nɨmɨtiwɨn matuwɨn imam ikɨn.”
12 Kən əmun suah apon təmətul, mɨləs rəhan
nɨmɨtiwɨn, maliwək matuwɨn, kən ilat rafin
kəmotəplan, motaut, narmɨlat təmiwɨg ron kən
motənwiwi Uhgɨn motəmə, “Ekəsotehmən əh nat
kit tol min-nulan ne, nian kit.”

Iesu təmaun-in Lifae məmə otuwa muarisɨg-in (Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

13 Iesu təmuwɨn mɨn mətaliwək əpəh e nɨkalkal
nəhau Lek Kalili, kən nɨmanin netəmim kəmotuwa
ron, kən tatəgətun ilat.
14 Kən təmaliwək matuwɨn kən məplan Lifae
netɨ Alfeas, in etəmim rəha nosən məni rəha takɨs,
tatəpələh imə matol rəhan wək. Kən Iesu təmən-
ipən kəm in məmə, “Ətəu-pa io, muwa rəhak
etəmim.” Kən əmun tətul muarisɨg-in.
15 Kən nian kit, Iesu təmuwɨn mətagwən əpəh
ima Lifae ikɨn ilat netəmim rəha nosən məni rəha
takɨs, ne netəm nol təfagə rat neen. Kotagwən əm
kitiəh ilat Iesu ne rəhan mɨn netəmim məto-inu
netəmim tepət kotol təfagə rat nəhlan kotuarisɨg-in
Iesu.

16 Iəgətun rəha Lou neen, ilat u Farisi. Kən neen
kəmotəplan məmə Iesu tətagwən əm kitiəh ilat nol
təfagə mɨn un, ne netəmim rəha nosən məni rəha
takɨs, kən kotətapəh o netəmim rəhan mɨn məmə,
“?Tahro Iesu tətagwən əm kitiəh ilat netəm koatol
nəhlan?”
17 Kən Iesu təmətо rəhalat nəghatən, kən təmən-
ipən kəm ilat məmə, “Netəm mɨn u kəsotɨmɨs-
ɨmɨsən kəsotuwɨnən o tokita, məto netəm mɨn u
koatɨmɨs-ɨmɨs koatuwɨn ron. Io eməsuwamən o
netəm mɨn u kotəmə kɨnotətuatɨp rəkɨs. Məto
emuwa o netəm mɨn u kotɨtun əm məmə ilat koatol
nolən rat mɨn.”

Kotapəs nagwənən o nəfakən
(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

18 Kən e nian əh, netəmim mɨn rəha Jon Baptais
ne Farisi mɨn kəmotapəs nagwənən motətuakəm o
nəfakən kəm Uhgɨn. Kən netəmim neen kəmotuwa
motən-ipən kəm Iesu məmə, “Əplan-tu, netəmim
rəha Jon Baptais ne Farisi mɨn kotətuakəm o
nəfakən. ?Məto tahro rəham mɨn kəsotolən mi-
hin?”
19 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Nian
katol lafet lan rəha etəm tatol marɨt, kən iərman
u otol marɨt tətatɨg əh ilat in mɨn neen motol
lafet, nɨkitəmat tatəht məmə otətuakəm motapəs
nagwənən? !Kəpə! Nian tətatɨg əh ilat min, kən
nɨkilat tətagien, motagwən əm.
20 Məto nian əpəh ikɨn məmə okəpanɨləs-irəkɨs
suah əh lan, kən e nian əh in əh, in mɨn neen
nɨkilat otahmə ron, kən kəpanotətuakəm motapəs
nagwənən.”

2:16: Mat 11:19

21 Kən təmatɨg mən mɨn məmə, “Suah kit mɨn okol təsəhl-pənən nɨmɨsmɨsɨ nɨməhan wi kit e nɨməhan oas itəm təmerəh. Okəmə otəhl-pən, kən nɨməhan wi un tɨtun nəhap asolən nɨməhan oas un.
22 “Suah kit mɨn okol təsiuw-pənən wain wi kit e nuwigɨ nat oas kit, məto-inu okəmə otiuw-pən wain wi e nuwigɨ nat oas itəm təskasɨk, kən wain otapuəl-apuəl kən nuwigɨ nat oas un otahgig kən məhap, kən wain ne nuwigɨ nat un okuərat. Məto wain wi okiuw-pən əm e nuwigɨ nat wi itəm tɨmətmətɨg.”†

Netəmim mɨn rəha Iesu kəmotəhl wit e Sapat (Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

23 E nian kit e Sapat, Iesu ne rəhan mɨn netəmim kəmotaliwək motuwɨn-pən əpəh e nɨki nasumən rəha wit, kən netəmim mɨn rəha Iesu kəmotəhl wit məmə okotun.
24 Kən Farisi mɨn u kotaskəlɨm əskasɨk Lou rəha Moses kəmotən-ipən kəm Iesu məmə, “!Ei, əplan-tu! E Sapat, kəsəuləkən əh e nasumən ne kəsolən natɨmnat mɨn nəhlan kotərəkɨn Lou. ? Tahro rəham netəmim mɨn kotol nəhlan?”
25-26 Iesu təmuhalpɨn rəhalat nəghatən məmə, “Okəm-naka itəmat nakəsotafinən əh nat u Tefɨt təmol aupən nian Apiata in pris asol agɨn rəha Uhgɨn. Itəmat nɨnotafin rəkɨs məmə Tefɨt nəumɨs təmus, kən tuwɨn əpəh e Nimə Tapolən rəha Uhgɨn, kən mɨləs pɨret asim u pris mɨn əm koatun, kən in mɨləs muwa motun ilat in mɨn neen.”

---

† **2:22:** Afin futnot e Luk 5:37 **2:24:** Dut 23:25 **2:25-26:** 1 Saml 21:1-6 **2:25-26:** Lev 24:5-9

27 Kən təmatɨg mən-ipən mɨn kəm ilat məmə, “!
Kəməsolən Sapat məmə in nat fɨgəm kəm netəmim,
məto kəmol Sapat məmə otasitu elat kotameg!
28 Tol nəhlan, io Netɨ Etəmim ekatərəmərə rafin e
natɨmnat mɨn, kən matərəmərə mɨn e Sapat.”

3

Iesu təmol-wɨr nelmɨ
suah kit təməfaiu
(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

1 E Sapat kit mɨn, Iesu təmɨtəlɨg-pən mɨn əpəh e
nimə rəha nuəfɨmɨnən kən məplan suah kit nelmɨn
təmɨmɨs, təsəg-ətuatɨp-inən.
2 Nian Iesu təmuwɨn imə, kən netəmim
kəmotolkeike məmə okotən iərəkɨn Lou lan, kən
motalkəlɨk wɨr ron məmə okotehm-tu məmə otol-
wɨr suah un e Sapat, o kəp.
3 Kən Iesu təmən-ipən kəm suah un məmə, “Ətul
muwa u aupən,” kən tətul muwɨn əpəh aupən.
4 Kən Iesu təməhai ilat məmə, “?Rəhatat Lou təmə
kotɨtun nolən naka e Sapat? ?Təmə təwɨr məmə
okotol nat wɨr, o nat tərat? ?Təwɨr məmə oko-
tosmegəh netəmim, o təwɨr məmə okotohamnu
netəmim?” Məto kotəpnapɨn əm.
5 Kən Iesu təmasɨpən məplan ilat, kən nemə̈ha
tol, kən nɨkin tahmə olat məto-inu rəhalat-kapə
tiəkɨs pɨk. Kən mən-ipən kəm suah un məmə,
“Əg-ətuatɨp-in-tu nelməm.” Kən suah apon təməg-
ətuatɨp-in nelmɨn, əmun nelmɨn təwɨr.
6 Kən Farisi mɨn apon kəmotiet motaiu ətuatɨp
əm motuwɨn motəplan rəhalat tɨkɨmɨr mɨn e pati

2:27: Dut 5:14 **3:4:** Luk 14:3

rəha Herot, motol əm kitiəh moteam-in suatɨp
məmə okotɨləs Iesu motohamnu.

Nɨmanin netəmim kəmotuarisɨg-in Iesu

7 Iesu ne rəhan mɨn netəmim kəmotiet
moteiuaiu motuwɨn əpəh e nəhau Lek Kalili.
Nɨmanin netəmim kəmotuarisɨg-in ilat. Netəm
mɨn un neen kəmotɨsɨ-pən e latuənu rəhalat e
nɨtən Kalili,
8 neen kotɨsɨ-pən əpəh e latuənu əlkələh mɨn
ne Jerusalem rəha nɨtən əpəh Jutia. Neen mɨn
kəmotɨsɨ-pis e nəwtain məsɨn əpəh nɨtən Itumia ne
e nəwtain nəhau Jotan entənɨpən-pən matuwɨn.
Neen mɨn kəmotɨsɨ-pəhap əpəh ikɨn mɨn e taon mil
un Taea ne Saeton. Netəm mɨn un kɨnotəto rəkɨs
natɨmnat mɨn un Iesu tatol ilat, kən kotuwa məmə
okotəplan.
9 Kən nɨmanin netəmim kəmotuwa pɨk, kən Iesu
təmən-ipən kəm rəhan mɨn netəmim məmə okotol-
əpen-əpenə e pot kit məmə otuwɨn məpələh lan,
məmə nɨmanin netəmim okəsotəhg-əhg pɨkən in.
10 Məto-inu tɨnol-wɨr rəkɨs netəmim tepət, kən
netəm mɨn u kotɨmɨs əh kotəhg-əhg ilat mɨn məmə
okotuwa iuəhkɨr motek Iesu.
11 Kən nian netəmim itəm narmɨn rat mɨn kotatɨg
elat kəmotəplan Iesu, koteiuaiu aupən-in motorin
ilat motagət əfəməh məmə, “!Ik Netɨ Uhgɨn!”
12 Məto Iesu təmən-iəhau əskasɨk narmɨn rat mɨn
un məmə okəsotən-iarəpən in kəm netəmim.

*Iesu təmaun-in rəhan netəm tuelef məmə okotu-
arisɨg-in*
(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

3:6: Mat 22:15-16 **3:10:** Mat 14:36 **3:11:** Luk 4:41 **3:12:** Mak 1:34

13 Kən Iesu ne kəmotuwɨn əpəh e noanu nɨtot
mɨn, kən tətaun-in netəmim neen məmə okotuwa
ron.
14 Nian kəmotuwɨn, kən təmɨtəpun rəkɨs ilat
tuelef kən mos-ipər ilat məmə aposol mɨn. In
təmən mɨn məmə netəm mɨn əh, ilat əh okotaliwək
ilat min, kən in otahləpis ilat kotuwɨn motən-iarəp
namnusən təwɨr kəm netəmim əpəh ikɨn mɨn,
15 kən okotos mɨn nepətən ne nəsanənən o nəhg-
iarəpən narmɨn rat mɨn e netəmim.
16 Netəm mɨn u ilat u təmɨtəpun ilat, ilat u, Sai-
mon u Iesu təməhun-pən mɨn nərgɨn kit mɨn məmə
Pita,
17 ne Jemes ne pian Jon netɨ Sepeti mil u Iesu
təmos-ipən mɨn nərgɨlau təhan məmə, "Poanejes,"
nɨpətɨ nəghatən əh təmə netɨ kaluəluə mil, məto-inu
nemə̇ha tatol ueiuəhai ilau,
18-19 ne Antru, Filip, Patolomiu, Matiu, Tomas,
Jemes u netɨ Alfeas, Tateas, Saimon u kətaun-in
məmə Selot,* ne Jutas Iskariot u təmegəhan-in-pən
Iesu e nelmɨ tɨkɨmɨr mɨn. Netəm mɨn əh ilat əh
tuelef, Iesu təmos-ipər ilat.

Iesu ne Pielsepul
(Mat 12:22-32;
Luk 11:14-23; 12:10)

20 Uarisɨg, təmɨtəlɨg-pən mɨn latuənu, kən
nɨmanin netəmim kəmotuwa mɨn ron, kən Iesu
ne rəhan mɨn netəmim kɨnotəruru namegən ne
nagwənən ne.
21 Nian rəhan mama ne kəmotəto nəghatən u
katən e Iesu, kən motuwa məmə okotit-irəkɨs o

3:16: Jon 1:42 **3:17:** Luk 9:54 * **3:18-19:** Əplan-tu futnot e Mat 10:4.

netəmim, məto-inu netəmim neen koatən məmə
Iesu nɨtalməl.
22 Iəgətun mɨn neen rəha Lou kəmotɨsɨ-pən əpəh
Jerusalem motuwa kən motəmə Pielsepul, u in
etəm-iasol rəha narmɨn rat mɨn, in tətatɨg e Iesu,
kən motəmə in tatos-ipən nəsanənən kəm Iesu
məmə otəhg-iarəp narmɨn rat mɨn e netəmim.
23 Kən Iesu təmaun-in ilat kotuwa iuəhkɨr ron
kən tatuəh nimaa nəghatən kəm ilat, məmə, “?
Nɨkitəmat tatəht məmə okol Setan təhg-iarəp atɨp
Setan? !Kəp!
24 Okəmə netəmim e kantri kit koatoor ilat mɨn,
kən okotərəkɨn rəhalat kantri, kən nərəmərəən
rəhan otɨsas mɨkə.
25 Kən tahmen-pən əm, e latuənu kit, okəmə
netəmim lan koatoor ilat mɨn, kən okotərəkɨn agɨn-
əh latuənu u.
26 Kən okəmə Setan tatəhg-iarəp narmɨn rat mɨn
rəhan e netəmim, kən tatol atɨp əm tɨkɨmɨr kəm in.
?Kən otahro nulan, rəhan nərəmərəən otətul? Wək
rəhan otɨsas mɨkə.
27 “Kən okol iakləh kit təsuwɨn əpnapɨnən imə
e rəha etəm kəgin kit ikɨn, mətakləh-in natɨmnat
rəhan, məto otəkəike məlis e nol, mələhəu u, kən
panuwɨn makləh-in rəhan natɨmnat.
28 “Ekatən pahrien kəm itəmat məmə təfagə rat
rafin rəha netəmim, ne nəghatən rat mɨn itəm ilat
koatən, Uhgɨn tɨtun nos-irəkɨsən.
29 Məto etəm tatən rat Narmɨn Rəha Uhgɨn, okol
Uhgɨn təsos-irəkɨsən rəhan təfagə rat. Təfagə rat un
otətatɨg kitiəh lan mətatɨg, okol təsɨkəən.”
30 Iesu təmən nəhlan məto-inu kəmotaupən
motən məmə narmɨn rat kit tətatɨg lan.

3:22: Mat 9:34; 10:25

Mama rəha Iesu ne pian mɨn
(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

31 Kən e nian əh, mama rəha Iesu ne pian
mɨn kəmotuwa, kən moatətul əm əpəh ihluə kən
motahl-ipən nəghatən o Iesu məmə tuwa-tu mehm
ilat.
32 Kən nɨmanin netəmim kəmotəpələh kan keko-
in Iesu, kən kən-ipən kəm Iesu məmə, "Ei, mama
rəham ne piam mɨn əpəh ihluə, kotolkeike məmə
okotehm-tu ik."
33 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "?Pah u
rəhak mama ne piak mɨn?"
34 Kən masɨpən məplan rafin ilat kən məmə,
"Otasɨpən-tu. Itəmat u piak mɨn ne rəhak mama
ətuatɨp mɨn.
35 Netəm mɨn u koatol nəwia Uhgɨn, ilat u piak
mɨn, ne rəhak kaka mɨn, ne rəhak mama."

4

Etəm tatəfe nɨkutin natɨmnat
(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

1 Kən Iesu təmɨtəlɨg-pən mɨn əpəh e Lek Kalili
matəgətun netəmim, məto nɨmanin netəmim
kəmotuwa ron, motol məmə Iesu tuwɨn e pot. Kən
pot un tatəməhl-pən e lek, kən Iesu tatəpələh-pən
lan. Kən nɨmanin netəmim kəmotəpələh əpəh ipar
e nɨkalkal lek. 2 Kən Iesu tatuəh nimaa nəghatən
mɨn kəm ilat matəgətun ilat e natɨmnat tepət.
3 Təmən-ipən kəm ilat məmə, "Otətəlɨg-tu. Suah
kit təmuwɨn məmə oteatəgtəg rəhan nɨkutin
natɨmnat əpəh e rəhan nasumən.

3:31: Mak 6:3; Jon 2:12; Wək 1:14 **4:1:** Mak 3:7-9; Luk 5:1-3
4:2: Mat 13:34; Mak 4:33-34

4 Nian təmateatəgtəg rəhan nɨkutin natɨmnat,
kən neen kotɨsas-pən əpəh e nɨkalkal suatɨp, kən
mənɨg mɨn kotuwa moaton rəkɨs.
5 Kən neen komotɨsas-pən əpəh e nɨki kəpiel, kən
motəwiə uəhai əm məto-inu nɨsɨp noan məsɨn.
6 Kən nian nərauiə təhg ilat kən kotauke-auke
motamɨs, məto-inu nokɨlat təməseiuaiu pɨkən.
7 Kən neen kəmotɨsas-pən e nɨki nolkosɨk.
Nian kəmotəwiə məto nolkosɨk tətaht-əsɨn ilat
kən mətatu-atu-pən elat, kən kotəwiə rat kən
məsotoeən.
8 Kən neen mɨn kəmotɨsas-pən e nəptən wɨr, kən
motəwiə wɨr motol iahgin, kən motoe-in noalat,
neen noalat tate, neen noalat sikiste, neen noalat
wan-hanrɨt."
9 Kən Iesu təmatɨg mən-ipən mɨn kəm ilat məmə,
"Etəm matəlgɨn tatɨg, təwɨr məmə in otətəlɨg-in wɨr
kən mɨtun nəghatən mɨn u."

Netəmim mɨn rəha Iesu kotəmə otən-tu nɨpətɨ nimaa nəghatən u
(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)

10 Nian Iesu ne kəmotan pɨsin əm ilat rəhan
netəmim tuelef ne netəm kotuarisɨg-in, kən
kotətapəh ron o nuəhən nimaa nəghatən mɨn.
11 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "Itəmat
un, Uhgɨn tatən-ipɨnə nəghatən anion rəhan kəm
itəmat məmə in tatuwa məmə otərəmərə e rəhan
mɨn netəmim. Məto netəm mɨn u Iaihluə mɨn,
kotəto əm nəghatən rəha Uhgɨn e nuəhən nimaa
nəghatən.
12 Nolən u tol min-nəhlan məmə,
'Kotarəplan pap məto kəsotehmən,
moatəto pap, məto kəsotɨtunən,

kən məto-inu rəhalat-kapə tiəkɨs, kən ko kəpotɨtəlɨg
motapəs rəhalat təfagə rat,
məmə Uhgɨn otos-irəkɨs rəhalat təfagə rat.' "

Iesu təmən-iarəp nɨpətɨ nuəhən nimaa nəghatən (Mat 13:18-23; Luk 8:11-15)

13 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "? Okəmə naka itəmat nəkotəruru əh nuəhən nimaa nəghatən u? ? Itəmat nakotəmə onəkotahro motɨtun mɨn nɨpətɨ nuəhən nimaa nəghatən pɨsɨn pɨsɨn mɨn rafin? Otətəlɨg-in wɨr-tu məmə nəkotɨtun.
14 "Nɨpətɨ nuəhən nimaa nəghatən e nɨkutin natɨmnat əh tahmen əm e nəghatən rəha Uhgɨn itəm katən-iarəp kəm netəmim, kən nɨsɨp tahmen e nɨki netəmim.
15 Netəmim neen koatəto, məto tahmen əm e nɨkutin natɨmnat u tatɨsas-pən e suatɨp. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgɨn, məto Setan tuwa mos-irəkɨs ueiuəhai əm olat.
16-17 Kən neen koatəto, məto tahmen əm e nɨkutin natɨmnat un tatɨsas-pən e nɨki kəpiel nokɨlat təseiuaiu pɨkən. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgɨn, koatos ueiuəhai əm e nagienən, məto təsatɨgən tuwəh e nɨkilat. Nian koatatɨg rat, o netəmim koatol tərat kəm ilat o nəghatən rəha Uhgɨn, kən koatəme ueiuəhai əm e rəhalat nəmegəhən.
18 Netəmim neen mɨn koatəto, məto tahmen əm e nɨkutin natɨmnat u tatɨsas-pən e nɨki nolkosɨk. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgɨn,
19 məto rəhalat nətəlɨgən tatuwɨn pɨk o natɨmnat rəha nətueintən, kən ilat kotolkeike məmə rəhalat nautə ne natɨmnat wɨr mɨn otepət. Natɨmnat mɨn u

---

4:12: Aes 6:9-10

kotahmen e nolkosɨk tətaht e nɨkilat, mol kotəpou-
in nolən nəghatən rəha Uhgɨn, kən məsotoe-inən
noalat.
20 Kən neen mɨn koatəto, məto tahmen e nɨkutin
natɨmnat u tatɨsas-pən e nəptən wɨr. Nian koatəto
nəghatən rəha Uhgɨn, kotos e nɨkilat pahrien, kən
motoe-in noalat, neen tate, neen sikiste, kən neen
wan-hanrɨt."

Lait u itəm kəməfətain (Luk 8:16-18)

21 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, "? Pah
tətasiepən e lait kən mətaii-pən e pesɨn, o tatəhtu-
pən e nɨpəg pet? ! Kəp! Kəsolən mihin. Nian
nakotasiepən e lait, kən motətu-pər e tepɨl məmə
netəmim okotehm nat lan.
22 Nat katəfətain okəike kepɨk, kən ne nat
tatəhluaig otəkəike miet-pa ikɨn təhag-əhag ikɨn.
23 Etəm matəlgɨn tatɨg, təwɨr məmə in otətəlɨg-in
wɨr kən mɨtun nəghatən mɨn u."
24 Kən matɨg mən-ipən mɨn kəm ilat məmə,
"Otətəlɨg-in wɨr-tu. Etəm u tatəto rəhak nəghatən
məto təsətəu-pənən, okol təsɨtun wɨr mɨnən. Məto
etəm un tatəto matətəu-pən, in otɨtun tepət məsɨn
mɨn.
25 Tol nəhlan məto-inu, etəm u itəm rəhan əh-
ikɨn nɨtunən, kən in tatətəu-pən, kən Uhgɨn otos-
ipən mɨn nɨtunən kəm in, kən rəhan nɨtunən in
otepət pɨk. Məto etəm u itəm rəhan nɨtunən tɨkə,
Uhgɨn otos-irəkɨs rafin rəhan nɨtunən itəm nɨkin
təht məmə in tatos."

4:19: Mat 19:23-24 **4:21:** Mat 5:15; Luk 11:33 **4:22:** Mat 10:26; Luk 12:2 **4:24:** Mat 7:2 **4:25:** Mat 13:12; 25:29; Luk 19:26

Nuəhən nimaa nəghatən e nɨsən nɨkutin natɨmnat

26 Kən Iesu təmən mɨn məmə, “Nərəmərəən rəha
Uhgɨn tahmen e suah kit təmɨs nɨkutin natɨmnat
əpəh e rəhan nasumən.
27-28 Lapɨn mɨn tuwɨn mətapɨl, kən e nərauiəgən
mɨn tuwɨn maliwək mətan, kən məsol mɨnən nat
kit lan ne, məto-inu nɨsɨp əm tatos-ipən niamɨtəən
kəm in məmə otoe-in noan. Məto nɨkutin nat
un tɨnəwiə muwɨn mɨnol iahgin, məto suah un
təruru məmə təmahro min-nulan məwiə. Kən
təmərget mol iahgin, kən mol-pən nɨmalɨn, kən
moe matuwɨn matuwɨn, kən mɨnɨmətə.
29 Kən nian tɨnɨmətə, e nian əm əh inəh, suah
apon tuwɨn mɨləs rəhan nisa muwɨn matəte rəkɨs
matəulək-in, məto-inu nian ətuatɨp rəhan tɨnuwa.”

Nuəhən nimaa nəghatən e nɨkuti mastat
(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

30 Kən Iesu təmən mɨn məmə, “?Nərəmərəən rəha
Uhgɨn tahro min-nulan? ?Karmə ekən naka məmə
tahmen lan?
31 In tahmen e nɨkuti mastat. Mastat un in nɨg kit
nɨkutin netɨn, netɨn, netɨn. In təkəku e nɨkuti nɨg
mɨn rafin.
32 Məto nian kəməfe, kən təwiə mol iahgin
maprəkɨs-in nɨg mɨn itəm katəfe e nasumən, mol
nelmɨn iahgin mɨn, kən mənɨg ilɨs mɨn kotuwa
motol-pən niag-iagɨlat huə e tɨkəmkəmən.”

Iesu təmatəgətun netəmim e nuəhən nimaa nəghatən
(Mat 13:34-35)

4:29: Joel 3:13; Nol Əpən 14:15

33 Iesu təmatəgətun mihin nəhlan netəmim e
nuəhən nimaa nəghatən tepət, məto təmatən-ipən
əm tahmen məmə okotɨtun.
34 In təmatəgətun əm netəmim e nuəhən nimaa
nəghatən mɨn əh tepət. Məto nian kotan pɨsin
əm ilat rəhan mɨn netəmim, kən tatən-iarəp nɨpətɨ
nuəhən nimaa nəghatən kəm ilat.

Iesu təmən-iəhau nɨmətag asol ne nəhau ne
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

35 Tɨnehnaipən, kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan
mɨn netəmim məmə, "Pəs-tu kotuwɨn-tu əpəh
entənɨpən-pən e lek u."
36 Kən kəmotapəs netəmim, kən rəhan mɨn
netəmim kəmotuwɨn e pot məto Iesu tɨnəmuwɨn
rəkɨs matəpələh. Kən kəmotɨləs Iesu e pot
moatuwɨn ilat pot neen mɨn kotuarisɨg-in ilat.
37 Kəmoatuwɨn əmun nɨmətag asol kit nahgin-
nahgin tahmen əm e nalip təmuwa. Kən peau-
peau asol mɨn kotoralkin-pən əpəh e nɨpəgnoa
pot, kən nəhau tɨnatər-pən e pot, kən pot natol o
namnɨmən.
38 Məto Iesu əpəh uarisɨg tətapɨl əlu-alu
matauloga-pən e pelo kit. Kən rəhan mɨn netəmim
kəmotaiu motuwa motəhgaiir lan, motəmə, "!Ei,
Iəgətun! !Tahro nɨkim təsəhtən itɨmat ne, iuəhkɨr
əm ekotɨmɨs!"
39 Kən Iesu təmaiir mətul matən-iəhau nɨmətag
ne nəhau məmə, "!Nahmen! !Uameg-ta!" Kən
nɨmətag təmurahl nelmɨn, kən peau-peau asol mɨn
apon kəmotɨkə, kən təməmə̌linu təməmə̌linu.
40 Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan mɨn netəmim
məmə, "?Tahro nakotəgɨn pɨk nəhlan? Okəmə naka
rəhatəmat nahatətəən tɨkə əh lak."

41 Məto rəhan mɨn netəmim kɨnotəgɨn pɨk, kən
motən-ipən kəm ilat mɨn məmə, “! Ei nəman! ?
Etəmim naka u? Nat əpnapɨn nɨmətag ne nəhau,
məto ilau kətioal nəwian.”

5

Iesu təməhg-iarəp narmɨn rat e suah kit
(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

1 Iesu ne rəhan mɨn netəmim kəmotuwɨn motuwar
əpəh entənɨpən-pən e Lek Kalili, əpəh ima netəm
Kerasa. 2 Nian Iesu təmiet e pot, kən məplan
suah kit təmɨsɨ-pən əpəh e nɨpəg kəpiel mɨn, ikɨn
katɨtənɨm netəmim ikɨn. Suah un narmɨn rat
tətatɨg lan.
3 Suah un tətatɨg əm əpəh e suwɨt, okol
kəsaskəlɨmən, kən kəruru mɨn nəlisən e nol o
sen.
4 Nian tepət kotəlis nelmɨn ne nelkɨn ne e sen.
Məto nian rafin tateatɨp-eatɨp sen, kən matoratɨp-
oratɨp sen e nelmɨn ne nelkɨn ne, kən məsanən pɨk
məsahmen-inən suah kit məmə otaskəlɨm.
5 Kən lapɨn ne e nərauiəgən mɨn ne nian rafin, in
tətan əpəh e suwɨt, ne əpəh e nɨtot mɨn, in pɨsɨn əm,
mətagət əfəməh, kən matəte atɨp əm in e kəpiel asɨlə
mɨn.
6 Nian suah un təmasɨpən-in Iesu əpəh isəu
tatuwa əh, kən təmaiu muwɨn meiuaiu mɨsin-pən
nulɨn ron.
7-8 Kən mətagət əfəməh məmə, “! Iesu, ik Nətɨ
Uhgɨn Ilɨs Agɨn! ? Nəmuwa məmə onakahro io?”
Məto Iesu təmə, “! Ik narmɨn rat, iet e suah un!”
Məto narmɨn rat apon təmə, “!Ekateasiə-in e nərgɨ
Uhgɨn məmə onakəsolən nalpɨnən kəm io!”

5:7-8: Mak 1:24

9 Kən Iesu təmətapəh ron məmə, “?Ik nərgəm
pah?” Məto təmə, “Nərgək u, Nɨmanin Tepət, məto-
inu itɨmat tepət.”
10 Kən kəmotən-ipən əskasɨk kəm Iesu məmə
otəsahl-iarəpən ilat əh-ikɨn əh.
11 Ikɨn əh, pɨkəs mɨn tepət tepət kotalu əpəh e
nɨkalɨ nɨtot un.
12 Kən narmɨn rat mɨn apon kəmotən-ipən kəm
Iesu məmə, “Kəsi, ahl-ipən-tu itɨmat ekotuwɨn o
pɨkəs mɨn əpəh, megəhan-in itɨmat ekotuwɨn mo-
tatɨg əpəh elat”
13 Kən Iesu təmegəhan-in ilat məmə okotuwɨn,
kən narmɨn rat mɨn apon kəmotiet e suah apon
motuwɨn əpəh e pɨkəs mɨn. Kən pɨkəs mɨn un
kotahmen-in tu-taosan, kəmotaiu motuwɨn əpəh
ikɨn təkul-əkul ikɨn, kən motiwɨg-pən əpəh ləhau e
nəhau un motamnɨm.
14 Kən netəmim itəm kəmotagwən pɨkəs mɨn
un, kəmotaiu motuwɨn motən-iarəp natun kəm
netəmim mɨn əpəh e taon rəhalat, kən motən
tuwɨn mapəkol əpəh latuənu mɨn. Kən netəmim
tepət kəmotuwa məmə okotəplan-tu nat un məmə
kəmahrol min-nulan.
15 Nian kəmotuwa o Iesu, kən motəplan suah
un narmɨn rat mɨn kəmotatɨg lan aupən, tɨnapəs
nalmələn kən mɨnuwɨn e natɨmnat matəpələh, kən
narmɨlat təmiwɨg ron kən motəgɨn.
16 Kən netəm mɨn u kəmotehm nat ətuatɨp e
nɨganəmtɨlat kəmotamnus nat un kəmotehm Iesu
təmol e suah un ne pɨkəs mɨn kəm ilat mɨn neen.
17 Məto netəm mɨn u e nɨtən un kəmotən-ipən
əskasɨk kəm Iesu məmə otatuwɨn məsətulən əh
iməlat ikɨn.

18 Kən nian Iesu tɨnatɨtəlɨg-pən mɨn məmə otuwɨn
e pot, məto suah un narmɨn rat mɨn kəmotatɨg
lan, təmolkeike pɨk məmə otuwɨn ilat Iesu ne, kən
matən-ipən kəm Iesu məmə, “Egəhan-in io, pəs
ekɨmnə kitat min itəmat.”
19 Məto Iesu təməsegəhan-inən, məto təmən-ipən
kəm in məmə, “Ɨtəlɨg-pən imam ikɨn, kən mamnus
kəm netəm imam ikɨn nat naka itəm Uhgɨn ilɨs pɨk
təmol kəm ik, kən məmə in təmasəkitun ik.”
20 Kən təmuwɨn əpəh ikɨn Tekapolis matən-iarəp
natɨmnat itəm Iesu təmol kəm in. Kən nian
netəmim kəmotəto, kən kəmotaut pɨk ron.

Pətagwəhl kit itəm tatɨmɨs ne pətan əkəku kit itəm təmɨmɨs
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

21 Kən Iesu ne kəmotuwɨn mɨn e pot motɨtəlɨg-
pən entənɨpən-pa e lek, məto nɨmanin netəmim
kəmotuwa ron motɨtəlau in əpəh e nɨkalkal lek.
22 Kən suah kit, nərgɨn u Jaeras, in etəm-iasol
kit rəha nimə rəha nuəfɨmɨnən, təməplan Iesu kən
təmuwa mɨsin-pən nulɨn ron.
23 Kən təmatətapəh o Iesu matəkəike kəm in o
nasituən məmə, “Rəhak pətan əkəku tatɨmɨs pɨk
otəsuwəhən tɨmɨs. !Awi, wa-tu kian nəkələhəu-pən
nelməm lan pəs təwɨr məmegəh!”
24 Kən Iesu təmətəu-pən suah un mətian, kən
nɨmanin netəmim tepət kəmotuarisɨg-in kɨtəlau
lan katɨləs-pɨkən-ləs-pɨkən.
25 Kən pətan kit təmuwa o Iesu itəm tatos nɨmɨsən
rəhalat nɨpɨtan nian rafin əm, mɨnos nup tuelef.
26 Kən təmuwɨn məplan tokita tepət, kən
mərakin rafin rəhan məni elat, məto wək rəhalat

kəmotol təto pɨk nahməən. Məto rəhan nɨmɨsən
təməseiuaiuən, in təmər məsɨn mɨn.
27-28 In təmətо namnusən e Iesu, kən nɨkin
təməht məmə, “Okəmə ekek əm rəhan kot, kən
rəhak nɨmɨsən otol namnun.” Kən tol nəhlan,
təmuwa maliwək muarisɨg-in ilat, mɨsɨ-pən e
məntaa Iesu ikɨn, kən mea-pən mek rəhan kot.

29 Nian təmek kot rəha Iesu nəhlan, kən roiu mɨn
əm rəhan nɨmɨsən təmətul, kən təmətо əm e nɨpətɨn
məmə in tɨnəwɨr.
30 Kən roiu mɨn əm, Iesu təmətо məmə nəsanənən
məsɨn təmiet lan, kən təmeirair matətapəh məmə,
“?Pah təmek rəhak kot?”
31 Kən məto rəhan mɨn netəmim kotəmə, “Ei,
əplan-tu. Netəmim koatɨləs-pɨkən-ləs-pɨkən pɨk ik.
?Tahro nakatən nulan məmə, ‘pah təmek io’?”

32 Məto Iesu təmategəs-in məmə otehm-tu məmə
pah təmek.
33 Kən əmun pətan apon tɨnɨtun məmə nian in
təmek kot rəha Iesu, rəhan nɨmɨsən tɨnɨkə. Tol
nəhlan, mɨnatəgɨn mətasiəp-asiəp muwa meiuaiu
mɨsin-pən nulɨn o Iesu matən-ipən natɨmnat rafin
kəm in.
34 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Nətɨk
pətan, e rəham nahatətəən, nɨnuwa mɨnəwɨr. Kən
atuwɨn, pəs nəməlinuən rəha Uhgɨn tətatɨg ron ik. !
Rəham nɨmɨsən tɨnɨkə!”
35 Nian Iesu təmatəghat əh kəm pətan un, kən
netəmim neen kəmotɨsɨ-pən əpəh ima Jaeras ikɨn
motuwa motən-ipən kəm Jaeras məmə, “Rəham
pətan əkəku tɨnɨmɨs rəkɨs. Əsəlɨkiamtəən iəgətun.”

5:30: Luk 6:19 **5:34:** Mak 10:52; Luk 7:50; 17:19

36 Məto Iesu təməsətəlɨg-inən rəhalat nəghatən,
kən mən-ipən kəm Jaeras məmə, “Əsəgɨnən,
məsolən nɨkim tərat. Ahatətə əm lak.”
37 Kən Iesu təmən-iəhau netəmim məmə
okəsotuarisɨg-inən ilau, kən mit əm Pita ne Jemes
ne pian Jon motuwɨn.
38 Kən kəmotuwɨn əpəh ima Jaeras ikɨn motəplan
netəmim tepət kəmotuwa motasək moatəun-əun.
39 Kən Iesu təmuwɨn əpəh imə mən-ipən kəm
ilat məmə, “?Nakotagət pɨk nulan o naka? ?Kən
motasək pɨk o naka? Pətan əkəku u təsɨmɨsən,
tətapɨl əm.”
40 Kən netəmim kəmotalah-əmnu. Məto Iesu
tahl-iarəp ilat məmə okotiet motuwɨn əpəh ihluə.
Kən mit əm rəhan etəmim miləhal ne mama ne tata
rəha pətan əkəku un motuwɨn əpəh pətan əkəku un
tatəməhl ikɨn.
41 Kən Iesu təmos nelmɨn, mən e rəhalat
nəghatən məmə, *“Talita kum,”* nɨpətɨ nəghatən
un təmə, “!Pətan əkəku, iatən-ipɨnə kəm ik məmə
onakətul!”
42 Kən roiu mɨn əm, pətan əkəku apon təmətul
mɨnataliwək. (Pətan əkəku un tɨnos nup tuelef.)
Nian netəmim kəmotəplan nat un Iesu təmol, kən
narmɨlat təmiwɨg pɨk ron.
43 Kən Iesu təmən-ipən əskasɨk kəm netəm mɨn
un məmə, “Onakəsotən-iarəpən nat un kəm suah
kit.” Kən matɨg mən-ipən mɨn kəm ilat məmə
okotos-ipən nagwənən kit kəm pətan əkəku un tun.

6

Netəm Nasaret

5:41: Luk 7:14

kəməsotɨsiai-inən Iesu
(Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

1 Iesu təmiet ikɨn-un kən rəhan mɨn netəmim
kəmotətəu-pən motuwɨn əpəh iman ikɨn.
2 Kən e nian rəha Sapat, Iesu tuwɨn əpəh e
nimə rəha nuəfɨmɨnən matəgətun netəmim. Kən
netəmim tepət itəm kəmotəto rəhan nəghatən,
kəmotaut pɨk ron motəmə, "?Ei nəman, kəruru
məmə suah əpəh təməmɨk hiə natɨmnat mɨn əpəh?
?Kəruru məmə təmahrenatɨg nəhlan? ?O kəruru
məmə təmahrol nəhlan matol nat pɨspɨs mɨn əpəh?
3 Kitat kotɨtun əm məmə suah əh iol əm nimə.
In netɨ Meri, pia Jemes, Joses, Jutas ne Saimon.
Kən kitat rəhan kaka mɨn kotatɨg." Kən nɨkilat
təsagienən ron kən motəuhlin məntaalat ron.
4 Məto Iesu təmə, "Ien rəha Uhgɨn katɨsiai-in pɨk
ikɨn mɨn rafin. Məto rəhan mɨn əm, ne netəm iman
ikɨn kəsotɨsiai-inən."
5 Kən ikɨn əh, okol təsolən nat pɨspɨs kit ikɨn, məto
rəhan əmun, tɨtun nələhəu-pənən nelmɨn e netəm
koatɨmɨs neen, kən kotəmegəh mɨn.
6 Kən Iesu narmɨn təmiwɨg pɨk o netəm iman
ikɨn məto-inu kəsotolkeikeən məmə okotən
nɨpahrienən lan. Kən təmaliwək muwɨn latuənu
mɨn rafin, matəgətun netəmim.

Iesu təmahl-ipən rəhan
netəm tuelef məmə okotuwɨn
e nɨtən mɨn
(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

7 Kən matɨg maun-in mɨn rəhan netəm tuelef
kotuwa ron, kən mahl-ipən ilat keiu-keiu. Təmos-
ipən nəsanənən kəm ilat o nəhg-iarəpən narmɨn rat
mɨn e netəmim.

6:4: Jon 4:44

8 Kən mən-ipən nəghatən u kəm ilat məmə,
“Onəkəsotosən nat kit e rəhatəmat naliwəkən,
məto onəkotos əm kasɨkɨn rəhatəmat. Onəsotosən
məni kit e paos rəhatəmat, kən məsotosən pɨret, o
kətɨm, o nat kit.
9 Onəkotuwɨn e put, məto onəsotosən sot kəiu.
10 Okəmə onəkotuwɨn əpəh ima suah kit ikɨn, kən
otapɨl əm e rəhan nimə motatɨg kətatɨg kətoarus
motiet latuənu əh.
11 Kən okəmə onəkotuwɨn e latuənu kit, məto
netəmim neen kəsotolkeikeən məmə okotit itəmat
nakotuwɨn e rəhalat nɨpəgnoa nimə, o kəsotətəlɨg-
inən rəhatəmat nəghatən, kən nian nəkoatiet e
rəhalat latuənu, nəkotəkəike motohapɨspɨs rəkɨs
nɨsɨp e nelkɨtəmat məmə ilat okotɨtun məmə
nəmotəuhlin-pən məntaatəmat olat.”
12 Kən kəmotiet motuwɨn motən-ipən kəm
netəmim məmə okotəuhlin nətəlɨgən rəhalat,
motapəs pahrien nolən rat mɨn, kən motuwɨn
o Uhgɨn.
13 Kən motəhg-iarəp narmɨn rat mɨn tepət e
netəmim, kən motol-pən oel e netəm mɨn u
koatɨmɨs, kən motol-wɨr ilat.

Kig Herot Antipas təmən Jon Baptais məmə tɨnəmegəh mɨn
(Mat 14:1-2; Luk 9:7-9)

14 Kən Kig Herot Antipas təməto nəghatən rəha
Iesu tɨnuwɨn mɨnapakol e nɨtən mɨn rafin. Kən
netəmim neen kotəmə in Jon Baptais əpəh tɨnaiir-
pa mɨn mol tatos nəsanənən o nolən nat pɨspɨs mɨn.

6:11: Luk 10:4-11 **6:11:** Wək 13:51 **6:13:** Jem 5:14 **6:14:** Mat 16:14; Mak 8:28; Luk 9:19-20

15 Məto netəmim neen mɨn kotəmə in Elaija,
neen mɨn kotəmə ien kit rəha Uhgɨn məto tahmen
e ien mɨn rəha Uhgɨn aupən.
16 Məto Kig Herot Antipas təməto, kən məmə,
"Jon Baptais əpəh emətatɨp rəkɨs rəhn-kapə, məto
tɨnəmegəh mɨn."

Nolən itəm Kig Herot Antipas təmohamnu Jon Baptais lan
(Mat 14:3-12; Luk 3:19-20)

17-19 Kig Herot Antipas təmən nəhlan məto-inu
in təmol nat kit təsahmenən. Pian Filip təmatit
pətan kit nərgɨn un Herotias mioal marɨt, kən Kig
Herot Antipas tit-irəkɨs pətan un ron mioal marɨt.
Kən Jon təmatən-ipən kəm in məmə, "Nakatərəkɨn
Lou. Təsahmenən məmə onakit pətan rəha piam."
Kən Herotias təməto nəghatən un kən metəhau Jon
ron, kən molkeike məmə okohamnu, məto kəp.
Kig Herot Antipas təmolkeike məmə otol rəhan
pətaguɨhl nɨkin tagien, kən mahl-ipən rəhan mɨn
netəmim kotuwɨn motaskəlɨm Jon kəlis ətain, kən
kɨləs kan kɨləs-ipən e kalapus.
20 Məto Kig Herot Antipas tatɨsiai-in Jon mɨtun
məmə in etəm asim, kən in etəm ətuatɨp kit mol
tatehm wɨr kən məsohamnuən. Nian tepət təto
nəghatən rəha Jon, kən tɨnəruru əfəməh, məto
tolkeike məmə otatətəlɨg-in.
21 Matuwɨn matuwɨn Herotias tɨnos rəhn matɨp
Jon e nian kəmatol lafet lan rəha Kig Herot Antipas
e nian təmaiir lan. Kig təmaun-in rafin netəm-
iasol rəhan mɨn, ne netəm-iasol rəha rəhan mopael

6:17-19: Lev 18:16

mɨn, ne netəm-iasol rəha netəm Kalili, məmə oko-
tuwa motehm motagwən.

22 Kən e nian əh, pətan əkəku un netɨ
Herotias təmuwa imə matol tanis e nɨganəmtɨlat.
Kəmotəplan təmol tanis kən nɨkilat təmagien pɨk
ron. Kən kig apon təmən-ipən kəm pətan əkəku
apon məmə, “Okəmə nakolkeike naka, nakətapəh-
in ron io, kən ekos-ipɨnə kəm ik.”
23 In təmən-iəkɨs kən mos noanawɨl ron məmə,
“Nat naka nakolkeike kən measiə-in ron io, ekos-
ipɨnə. Nat əpnapɨn okəmə iahgin tahmen e nɨpɨlga
rəhak natɨmnat, məto ekəike mos-ipɨnə.”

24 Kən pətan əkəku apon təmuwɨn əpəh ihluə
matətapəh o rəhan mama məmə, “? Mama,
oekeasiə-in naka o kig?” Məto rəhan mama təmə,
“Uwɨn measiə-in rəhn-kapə Jon Baptais.”

25 Kən pətan əkəku apon təmaiu ueiuəhai əm
muwɨn əpəh imə o kig kən məmə, “Ekolkeike məmə
onakɨləs-ipa rəhn-kapə Jon Baptais u-roiu agɨn,
kəmələhəu-pən e pɨlet kit.”

26 Kən nat un təmol kig nɨkin tahmə pɨk, məto
okol təsapəsən, məto-inu tɨnəmos rəkɨs noanawɨl e
nɨganəmtɨ netəmim u kəmotuwa o lafet.
27 Kən mahl-ipən rəhan kit mopael məmə otaiu
əm muwɨn mɨləs rəhn-kapə Jon Baptais muwa. Kən
mopael apon təmuwɨn əpəh e kalapus kən mətatɨp-
rəkɨs rəhn-kapə Jon Baptais,
28 kən mələhəu-pən e pɨlet kit mɨləs muwa, kən
mɨləs-ipən kəm pətan əkəku apon, kən tɨləs muwɨn
kəm rəhan mama.
29 Nian netəmim mɨn rəha Jon Baptais kəmotəto
netəmim kəmotamnus nat un kəmol e Jon, kən

kotuwa motɨləs nɨpətɨn motuwɨn motɨtənɨm e nɨpəg kəpiel rəha nolən suwɨt.

Netəm tuelef rəha Iesu kəmotɨtəlɨg-pa mɨn ron (Luk 9:10)

30 Kən aposol mɨn rəha Iesu kəmotɨtəlɨg-pa mɨn ron, kən motən-ipən natɨmnat rafin itəm kəmotol, ne nəghatən mɨn itəm kəmotəgətun netəmim lan.
31 Məto netəmim tepət koatuwa moatuwɨn moat-iet moatuwɨn, kən Iesu ne rəhan mɨn netəmim kɨnotəruru nagwənən ne namegən ne. Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, "Pəs-tu kotuwɨn-tu əpəh ikɨn kit netəmim kotɨkə ikɨn, kən nakotameg məsɨn."
32 Kən ilat əm motuwɨn e pot kit mɨnotuwɨn əpəh netəmim kotɨkə ikɨn.

Iesu təmagwən nəman faif-taosan (Mat 14:13-21; Luk 9:11-17; Jon 6:1-14)

33 Məto netəmim tepət kəmotəplan ilat nian kəmotiet, kən motɨtun ilat. Kən kəmotiet e latuənu mɨn motaiu kaupən-in ilat, motuwɨn əpəh koatuwɨn ikɨn.
34 Nian Iesu təmuwar e pot məplan nɨmanin netəmim tepət kɨnəmotuwa rəkɨs, kən təmasəkitun ilat, məto-inu kotahmen əm e sipsip mɨn itəm etəmim tɨkə o nehmən ilat. Kən təmətul matəgətun ilat e natɨmnat tepət.
35 Tɨnehnaipən, kən netəmim rəha Iesu kəmotuwa motən-ipən kəm in məmə, "Tɨnətalugɨn, kən ikɨn-u kəsatɨgən ikɨn.

6:30: Luk 10:17 **6:34:** Nam 27:17; Mat 9:36

36 Təwɨr məmə onakahl-ipən-ta netəmim
koatuwɨn əpəh e latuənu mɨn, ne əpəh ikɨn mɨn,
məmə okotos-nəmtɨn nɨgɨlat nagwənən.”
37 Məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəp,
itəməhal əm. Nakəhlagwən netəm mɨn əh.” Məto
kotəmə, “!Naka! ?Nakəmə oekotuwɨn motərakin
məni asol agɨn u tu-hanrɨt tenarius o nosən pɨret
lan o nagwənən nɨmanin netəmim u?”*
38 Məto Iesu təmə, “?Nakoatos pɨret kuwəh?
Otuwɨn motehm.” Kəmotuwɨn motehm motəmə,
“Pɨret faif, kən nəm kəiu.”
39 Kən Iesu tən-ipən kəm rəhan mɨn netəmim mə
okotol netəmim kotəpələh e manuwɨhl amiəmɨtə
fifti fifti ne uan-hanrɨt uan-hanrɨt,
40 kən kəmotəpələh nəhlan fifti fifti ne uan-
hanrɨt uan-hanrɨt.
41 Kən Iesu təmos pɨret faif ne nəm mil u kəiu,
kən mətag-pər əpəh e neai məfak ron, kən məmkas
pɨret un məmki-pən kəm rəhan mɨn netəmim
məmə okotoor kəlɨn kəm netəmim. Kən matɨg mos
mɨn nəm mil u kəiu məmkas moor kəm netəmim.
42 Kən netəmim rafin kəmotun nərpɨlat tasis,
43 kən motapəs nɨmɨsmɨsɨ pɨret un ne nəm mil un,
kən netəmim mɨn rəha Iesu kotaii-pən e kətɨm asol
tuelef kotər wɨr.
44 Kən netəm mɨn u kəmotagwən, nəman elat
kotahmen e faif-taosan.

Iesu təmaliwək e nətuei nəhau
(Mat 14:22-33; Jon 6:15-21)

---

* **6:37:** Roiu, tu-hanrɨt tenarius tahmen e tu-hanrɨt-taosan vatu.
6:44: Mak 8:1-9

45 Kən roiu agɨn-əh mɨn, Iesu təmən-ipən
kəm rəhan mɨn netəmim məmə okotɨləs pot kit
motaupən motuwɨn entənɨpən-pən əpəh ikɨn kit
nərgɨn u Petsaeta, məto in otatɨg mahl-ipən paupən
netəmim koatuwɨn iməlat mɨn ikɨn-u panuwɨn.
46 Nian tɨnauiatɨpin rəkɨs netəmim, mahl-ipən
ilat koatuwɨn, kən muwɨn əpəh e nɨtot məmə
otəfak.
47 Kən tɨnətalugɨn, pot tɨnuwɨn əpəh ilugɨn
ətuatɨp əpəh e lek, məto Iesu tətan pɨsɨn əm əpəh
ipar.
48 Kən məplan ilat kotasuə kɨtasuə məto
kɨnotəpou məto-inu nɨmətag tatoh ilat. Kən
tɨnatian-ian, kən taliwək e nətuei nəhau matuwa.
Təmaliwək muwa, iuəhkɨr əm taprəkɨs-in ilat.
49-50 Kən nian netəmim mɨn rəha Iesu
kəmotəplan taliwək e nətuei nəhau matuwa,
kən nɨkilat təht məmə narmɨ suah kit. Kən ilat
rafin kəmotəplan, kən motəgɨn katearɨg əfəməh.
Məto roiu agɨn-əh əm, Iesu təmən-ipən kəm ilat
məmə, “!Ei, nɨkitəmat tətul məha-məha. Io u inu.
Sotəgɨnən!”
51 Kən muwɨn e pot məplan ilat moatəpələh, kən
nɨmətag təmurahl nelmɨn, kən kəmotaut pɨk ron,
52 məto-inu rəhalat-kapə tiəkɨs. Kəmotəplan pap
Iesu təmagwən netəmim tepət e pɨret noan məsɨn
əm, məto ilat kotəruru əh məmə in pah.

Iesu təmol-wɨr netəm koatɨmɨs əpəh Kenesaret (Mat 14:34-36)

53 Kəmotuwɨn entənɨpən-pən motuwar əpəh ikɨn
kit nərgɨn u Kenesaret, kən motietain pot ikɨn.

6:46: Luk 5:16 **6:49-50:** Luk 24:37 **6:51:** Mak 4:39

54 Nian kəmotuwar ikɨn əh, netəm ikɨn
kəmotɨtun ueiuəhai əm məmə in Iesu.
55 Kən kəmotaiu motuwɨn əpəh latuənu mɨn
moatən-ipən kəm netəmim. Kən nian kotəto məmə
Iesu əh-ikɨn əh, koatəmɨk netəm koatɨmɨs e rəhalat
pet motuwa ron.
56 Kən ikɨn mɨn rafin Iesu tatuwɨn-pən ikɨn
e latuənu əlkələh, ne latuənu asol mɨn, ne
ikɨn mɨn rafin tɨtəlau, netəmim kotəmɨk netəm
koatɨmɨs motiet katəlɨn əm ilat əpəh maket ikɨn.
Kən kəmoatəkəike katən-ipən kəm Iesu məmə
otegəhan-in ilat kotek əm nɨpəgnəmtɨ rəhan kot.
Kən netəmim rafin u kəmotek rəhan kot, kən
motəwɨr e rəhalat nɨmɨsən.

7

Netəm-iasol mɨn kəmotetəhau Iesu o kastom rəhalat
(Mat 15:1-9)

1 Kən Farisi mɨn ne iəgətun neen rəha Lou,
kəmotɨsɨ-pən əpəh Jerusalem, motuwa moatəpələh
ilat Iesu.
2 Kən kəmotəplan məmə netəmim mɨn rəha Iesu
kəmotagwən kən məsotaikuas wɨrən e nelmɨlat e
nolən rəha Farisi mɨn.
3 Farisi mɨn, ne netəm Isrel tepət, kəmoatətəu-
pən ətuatɨp kastom rəha tɨpɨlat nuwəh mɨn.
Okəmə kəsotaikuas wɨrən e nelmɨlat un, kən
kəsotagwənən.
4 Kən nian koatɨsɨ-pən e maket moatuwa,
məsotagwənən pitən, motaupən kaikuas e
nelmɨlat kən panotagwən. Kən moatətəu-pən
natɨmnat tepət mɨn nəhlan itəm kəmotos o tɨpɨlat

7:2: Luk 11:38

nuwəh mɨn. Kən kastom ətuatɨp əh-ikɨn rəha naikuasən e sospən, ne panɨkɨn, ne pesɨn u kəmol e iaen.
5 Kən inu Farisi mɨn ne iəgətun mɨn rəha Lou kotətapəh o Iesu məmə, “? Tahro rəham mɨn netəmim kəsotətəu-pənən kastom rəha tɨpɨtat nuwəh mɨn? ? Tahro kəsotaupənən motaikuas pitən e nelmɨlat u panotagwən?”
6 Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Aupən Aesea təmən-iarəp nəghatən rəha Uhgɨn kən məht ətuatɨp itəmat lan u rəhatəmat nənən təwɨr, məto nɨkitəmat tamkɨmɨk. In təmən məmə,
‘Uhgɨn təmə netəm mɨn u kotɨsiai-in io e nəghatən əm rəhalat,
məto nɨkilat tətan-pən əh əpəh isəu.
7 Motəfak kəm io o nat əpnapɨn əm
məto-inu ilat kotəgətun netəmim e lou itəm etəmim əm təmol
motəmə lou rəha Uhgɨn, məto kəp.’ ”
8 Kən Iesu təmən mɨn kəm ilat məmə, “Itəmat nakotapəs Lou rəha Uhgɨn moatətəu-pən əm kastom rəha etəmim.”
9 Kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Nakotausit pɨk o nolən apon rəhatəmat məmə nakotapəs Lou rəha Uhgɨn kən motətəu-pən atɨp əm kastom rəhatəmat.
10 Moses təmən məmə, ‘Onakɨsiai-in rəham tata ne mama. Okəmə suah kit tatəghat rat e rəhan tata ne mama, okəike kohamnu.’
11 Məto itəmat nakotən məmə, suah kit okəmə tapəs nasituən e rəhan tata ne mama kən mən-ipən kəm ilau məmə, ‘Rəhak u nat u ekəmə ekasitu etəlau lan, məto emələhəu əm məmə rəha Uhgɨn.

7:4: Mat 23:25 **7:7:** Aes 29:13 **7:10:** Eks 20:12; 21:17; Dut 5:16

Kən nat katos-ipən kəm Uhgɨn okol kəsol mɨnən nat
kit lan.’
12 Kən motatɨg moatən-iəhau mɨn o nasituən e
rəhan tata ne mama.
13 Məto e nolən əh, nakotəgətun netəmim e
rəhatəmat kastom motol nəghatən rəha Uhgɨn
tatol əm nat əpnapɨn lan. Kən natɨmnat mɨn tepət
mɨn nəhlan itəmat nəkoatol.”

Nat tol netəmim kotərat e nɨganəmtɨ Uhgɨn (Mat 15:10-20)

14 Kən Iesu təmaun-in nɨmanin netəmim məmə
okotuwa iuəhkɨr ron kən məmə, “Otətəlɨg-in wɨr-tu
io məmə nəkotɨtun.
15 Nat etəmim tatərge təsolən etəmim tamkɨmɨk
e nɨganəmtɨ Uhgɨn, məto nat tatiet e nɨki etəmim
tatol etəmim tamkɨmɨk e nɨganəmtɨ Uhgɨn.”*
17 Nian Iesu təmiet e nɨmanin netəmim un
kən muwɨn əpəh imə, kən rəhan mɨn netəmim
kotətapəh o nɨpətɨ nəghatən mɨn un kəm in.
18 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə,
“Okəmə naka itəmat mɨn rəhatəmat-kapə tɨkə.
Onəkotəkəike motɨtun məmə natɨmnat itəm
etəmim tatərge in tahmen əm e nat ihluə təsolən
etəmim tərat e nɨganəmtɨ Uhgɨn.
19 Məto-inu tərge kən təsuwɨnən e nɨkin, məto
tatuwɨn e tɨpəin u, kən matiet mɨn.” (E nəghatən
əh Iesu təmən-iarəp məmə nagwənən rafin katun
təwɨr e nɨganəmtɨ Uhgɨn.)
20 Kən məmə, “Məto nat itəm tatiet e nɨki etəmim,
in tol etəmim tətamkɨmɨk e nɨganəmtɨ Uhgɨn.

---

* **7:15:** E kopi oas mɨn neen rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, koatən ves 16 nəhlan: “Etəm matəlgɨn tatɨg, təwɨr məmə in otətəlɨg-in wɨr kən mɨtun nəghatən mɨn u.” **7:15:** Wək 10:14-15

21 Məto-inu nɨki etəmim tatəht natɨmnat tərat
tepət, ilat u: nɨpɨtan ne nəman ne, koatit anion ilat
mɨn; nakləhən; nohamnuən itəm;
22 nakləh-inən pətan rəha suah pɨsɨn; naumɨsən
o natɨmnat; nolən rat mɨn; neiuəən; nolən rəha nit
əpnapɨn əmən nɨpɨtan ne nəman; netetən; nənən
nɨkal itəm; nausitən; nalmələn.
23 Nolən rat mɨn əh, ilat əh kotɨsɨ-pən e nɨki
netəmim kən motol ilat kotamkɨmɨk e nɨganəmtɨ
Uhgɨn."

Iesu təməhg-iarəp narmɨn rat e netɨ pətan kit (Mat 15:21-28)

24-26 Kən Iesu təmiet ikɨn-un kən məsou pəhap
muwɨn əpəh Fonisia, ima Iaihluə mɨn e nɨtən rəha
Siria, mətatɨg e nimə kit iuəhkɨr o taon u Taea,
matəhluaig məsolkeikeən məmə netəmim okotɨtun
məmə in tətatɨg əh-ikɨn əh, məto okol təsəhluaigən.
Məto pətan kit əh-ikɨn, narmɨn rat tətatɨg e rəhan
pətan əkəku. Pətan un təmaiir ikɨn əh, kən in
təsəfakən, in Iaihluə. (Netəm Isrel kotəmə Iaihluə
mɨn kotahmen e kuri.) Nian təmətо natɨmnat wɨr
mɨn itəm Iesu tatol ilat, kən tasək muwa mɨsin-pən
nulɨn ron məmə otəhg-iarəp narmɨn rat e rəhan
pətan əkəku.
27 Məto Iesu təmə, "Kəpə. Pəs kaupən kagwən
nɨsualkələh. Təsəwɨrən məmə okərakin-pən
nagwənən nɨgɨ nɨsualkələh kəm kuri mɨn."
28 Məto pətan u təmə, "Nɨpahrienən etəm-iasol,
məto kuri mɨn koatun əm nɨmɨsmɨsɨ nagwənən nɨgɨ
nɨsualkələh itəm kotɨsas-pən e nɨpəg tepɨl."
29 Kən Iesu təmən-ipən ron məmə, "Məto-inu
nəmuhalpɨn wɨr rəhak nəghatən, uwɨn-tu əpəh

imam ikɨn məplan narmɨn rat tɨniet rəkɨs e rəham pətan əkəku.”

30 Pətan u təmaiu muwɨn iman latuənu məplan rəhan pətan əkəku tətapɨl-pər wɨr əm e rəhan pet, kən narmɨn rat tɨniet rəkɨs lan.

Iesu təmol-wɨr suah kit matəlgɨn talu məruru nəghatən

31 Kən Iesu təmiet ikɨn-un ima netəm Taea kən muwɨn-pən əpəh Saeton matuwɨn əpəh e nəhau Lek Kalili, məto təmuwɨn-pən əpəh Tekapolis ikɨn.

32 Kən netəmim kəmotit suah kit matəlgɨn talu kən məruru nəghatən motuwa məmə Iesu otələhəu-pən nelmɨn lan pəs təto təwɨr.

33 Kən Iesu təmit suah un mian əpəh isəu məsɨn o netəmim, kən mɨləs-ipən noa nelmɨn e matəlgɨn kən magəh nelmɨn† mələhəu-pən e namɨ suah un.

34 Kən masɨpər əpəh e neai, kən mamegahl ron e rəhan nəghatən məmə, *“!Efata!”* Nɨpətɨn təmə, “!Əwɨr-ta!”

35 Kən əmun suah un tɨnatəto nat, kən namɨn tɨnəwɨr mɨnatəghat wɨr.

36 Kən Iesu təmən-iəhau ilat məmə okəsotənən nat un kəm netəmim. Məto nian Iesu təmatəkəike kəm ilat, kən ilat kəmotəkəike kən-iarəp kəm netəmim.

37 Kəmotaut pɨk ron motəmə, “Natɨmnat rafin itəm tatol, məto in təwɨr pɨk agɨn. Netəm u matəlgɨlat talu kɨnoatəto nat, ne netəm kotəruru nəghatən kɨnoatəghat.”

---

† **7:33:** E nian mɨn əh, netəmim nɨkilat təht məmə nahui noan in tahmen e mərɨsɨn kən tətasitu e nɨmɨsən. **7:36:** Mak 1:43-45 **7:37:** Aes 35:5

8

Iesu təmagwən
netəmim fo-tausan
(Mat 15:32-39)

1 E nian kit mɨn netəmim tepət kəmotuwa mɨn
ron, kən məto, nɨgɨlat nagwənən tɨnɨkə. Kən Iesu
təmaun-in rəhan mɨn netəmim kotuwa kən tən-
ipən kəm ilat məmə,
2 "Nɨkik tɨnahmə pɨk o netəm mɨn əpəh məto-inu,
kəmotuarisɨg-in io mɨnotos rəkɨs nian kɨsɨl, kən
roiu əh, nɨgɨlat nagwənən tɨnɨkə.
3 Okəmə ekahl-ipən ilat koatuwɨn əh-roiu, kən
nɨganəmtɨlat otapɨn e suatɨp, kən sueiuei otoh
ilat, məto-inu kəməsotagwənən nuwəh, kən neen
kəmotɨsɨ-pən əpəh isəu."

4 Kən rəhan mɨn netəmim kəmotətapəh
ron məmə, "? Okəmɨk hiə pɨret tahmen-in
nagwənən ilat? Ikɨn-u taruən-aruən ikɨn, netəmim
kəsotatɨgən ikɨn."

5 Kən Iesu təmətapəh olat məmə, "? Nakoatos
pɨret kuwəh?" Məto kotəmə, "Sepɨn."

6 Kən təmən-ipən kəm netəmim məmə
okotəpələh, kən mos pɨret un məfak matən-ipən
tagkiu ron kəm Uhgɨn, kən məmkas mos-ipən
kəm rəhan mɨn netəmim məmə okotoor kəlɨn kəm
netəmim, kən kəmotol mihin.
7 Kən kəmotos mɨn nəm əlkələh neen ka, kən Iesu
təfak ron kən mos-ipən mɨn kəm ilat məmə okotoor
kəlɨn kəm netəmim.
8-9 Kən netəm mɨn u Iesu təmagwən ilat ko-
tahmen e fo-tausan, kəmotun nagwənən nərpɨlat

tasis, kən kapəs nɨmɨsmɨsɨ nagwənən, kən kaii-pən
e kɨpəhau sepɨn kotər.
10 Kən Iesu tahl-ipən netəmim koatuwɨn iməlat
mɨn ikɨn. Kən ilat rəhan mɨn netəmim kəmotuwɨn
e pot kan əpəh e nɨtən Talmanuta.

Farisi mɨn kəmotən məmə okotehm nəmtətin kit
(Mat 16:1-4)

11 Kən Farisi mɨn neen kəmotuwa o Iesu
moatərgəhəu kəm in motən-ipən kəm in məmə
otol-tu nəmtətin asol kit pəs kotɨtun məmə in
təmɨsɨ-pən pahrien o Uhgɨn, o kəp.
12 Kən Iesu nɨkin təməpou, kən mamegahl ron
kən məmə, “? Karmə tahro netəm mɨn u-roiu ne
kotəmə okotəplan-tu nəmtətin kit? Məto iatən
pahrien kəm itəmat məmə okol kəsolən nəmtətin
kit kəm itəmat.”
13 Kən mapəs ilat motuwɨn e pot kan əpəh e nɨkalɨ
nəhau lek entənɨpən-pən.

Is rəha Farisi ne is rəha
Kig Herot Antipas
(Mat 16:5-12)

14 Rəhan mɨn netəmim kəmotaluin nəmɨkən
pɨret məto kəmotos əm kitiəh əm motuwɨn e pot.
15 Kən Iesu təmatəhag kəm ilat məmə, “Otehm
wɨr itəmat o is rəha Farisi mɨn ne is rəha Herot
Antipas.”
16 Kən kəmotən-ipən kəm ilat mɨn məmə, “Tatən
nəhlan məto-inu kəməsotəmɨkən pɨret.”
17 Kən məto Iesu tɨnɨtun rəhalat nətəlɨgən
kən mən məmə, “? Tahro nakoatən nəghatən
əh məmə nəməsotəmɨkən pɨret? ? Tahro itəmat

8:8-9: Mak 6:35-44 **8:12:** Mat 12:39; Luk 11:29 **8:15:** Luk 12:1

nəkəsotehmən əh kən məsotɨtunən əh? ! Rəhatəmat-kapə tiəkɨs!

18 Nɨganəmtɨtəmat u ikɨn. ?Tahro nəkəsotehmən nat? Kən matəlgɨtəmat u ikɨn. ?Tahro nakəsotətoən nat? Ekɨtun məmə okəmə naka nɨnəmotaluin natɨmnat itəm kɨnotuwa rəkɨs.

19 ? Nian emos pɨret əh faif məmkas mos-ipən kəm netəmim mɨn əpəh faif-tausan kotun, kən uarisɨg nəmotaii-pən nɨmɨsmɨsɨn e kətɨm asol kuwəh?" Məto kotəmə, "Tuelef."

20 Kən təmətapəh mɨn olat məmə, "? Kən nian emos pɨret əh sepɨn məmə ekos-ipən kəm netəm mɨn əpəh fo-tausan kotun, kən uarisɨg nəmotaii-pən nɨmɨsmɨsɨn e kətɨm asol kuwəh?" Məto kotəmə, "Sepɨn."

21 Kən təmatətapəh olat məmə, "? Məto itəmat nəkotəruru əh io?"

Iesu təmol-wɨr suah kit nɨganəmtɨn təpɨs

22 Kən kəmotuwar əpəh ikɨn kit katən məmə Pet-saeta, kən netəm ikɨn kəmotit suah kit nɨganəmtɨn təməpɨs motuwa kən kətasək ahgin Iesu məmə otələhəu-pən nelmɨn lan.

23 Kən Iesu təmos nelmɨ suah un mian isəu məsɨn o latuənu kən tagəh nɨganəmtɨ suah un* kən mələhəu-pən nelmɨn mil lan, kən mətapəh ron məmə, "?Nɨnɨtun nehmən nat o kəp?"

24 Məto suah un təmasɨpər kən məmə, "Ekatəplan netəmim məto kotahmen əm e nɨg mɨn məto in əmun kotaliwək."

8:17: Mak 6:52 **8:19:** Mak 6:41-44 * **8:23:** Afin-tu futnot e Mak 7:33.

25 Kən Iesu təmatɨg mələhəu-pən mɨn nelmɨn mil
e nɨganəmtɨ suah un, kən tɨnɨtun nəplan wɨrən
natɨmnat mɨnapəs noapoapən.
26 Kən Iesu təmahl-ipən məmə otatuwɨn iman
ikɨn məto təmən-iəhau məmə otəsuwɨn-pənən əh
latuənu əh-ikɨn.

Pita təmən-iarəp məmə Iesu in Mesaea ilouin
(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 Kən Iesu ne rəhan mɨn netəmim kəmotiet
motəsou pəhap motuwɨn e latuənu mɨn u iuəhkɨr o
nat əpəh Sisaria Filipae. Nian kəmoatuwɨn e suatɨp
kən tatətapəh olat məmə, “?Otən-tu məmə netəmim
kotəmə pah u io?”
28 Məto rəhan mɨn netəmim kotəmə, “Netəmim
neen kotəmə ik Jon Baptais. Neen mɨn kotəmə
ik Elaija. Neen mɨn kotəmə ik ien kit rəha Uhgɨn
aupən.”
29 Kən təmətapəh olat məmə, “? Məto itəmat
nakotəmə pah u io?” Kən Pita təmə, “Ik Mesaea
ilouin, itəm Uhgɨn təmən məmə otəpanahl-ipa.”
30 Kən Iesu təmən-iəhau əskasɨk ilat məmə,
okəsotən-iarəpən in kəm suah kit.

Iesu təməghat-in
rəhan nɨmɨsən
(Mat 16:21-23; Luk 9:22)

31 Kən təmatəgətun ilat kən matən məmə, “Io
Netɨ Etəmim oepanəto nahməən o natɨmnat tepət.
Netəm-iasol rəha netəm Isrel, ne pris asol mɨn,
ne iəgətun mɨn rəha Lou okotetəhau io, kən
motohamnu io, məto oekos nian kɨsɨl un, kən
panəmegəh mɨn.”

8:28: Mak 6:15 **8:29:** Jon 6:68-69 **8:30:** Mak 9:9

32 Təmən wɨr pap kəm ilat, məto Pita təmit Iesu
mian əpəh e nɨkalɨ suatɨp kən matən-iəhau əskasɨk
məmə otəsəghatən nəhlan.
33 Kən məto Iesu təmasɨpən məplan rəhan mɨn
netəmim, kən mən-ipən kəm Pita məmə, "!Ik iərmɨs
Setan asol, agɨm muwɨn isəu lak! Rəham nətəlɨgən
sənəmə rəha Uhgɨn, məto rəha etəmim əm."

Naulɨs-inən nən-iarəpən Iesu kəm netəmim (Mat 16:24-28; Luk 9:22-27)

34 Kən Iesu təmaun-in rafin netəmim ne rəhan
mɨn netəmim məmə okotuwa ron, kən təmən
məmə, "Okəmə suah kit təmə otuarisɨg-in io,
otəkəike maluin atɨp in, kən mɨləs rəhan nɨg
kəməluau muarisɨg-in io.
35 Etəmim itəm tolkeike məmə otosmegəh rəhan
nəmegəhən e nətueintən u, kən otakiəh e rəhan
nəmegəhən lilɨn. Məto etəm otɨmɨs ron io ne Nam-
nusən Təwɨr rəhak, in otos nəmegəhən lilɨn.
36 ? Okəmə etəmim kit tatos rafin natɨmnat e
nətueintən, məto uarisɨg lan otɨmɨs kən təsosən
nəmegəhən lilɨn, in təmol win e nat kit təwɨr, o kəp?
Kəp.
37 Okol suah əh təsos-ipənən nat kit kəm Uhgɨn
məmə Uhgɨn otos-ipən nəmegəhən lilɨn kəm in.
38 "Netəm kotaulɨs-in nən-iarəpən io ne rəhak
nəghatən kəm netəm kotapəs nəfakən motol təfagə
rat, kən o nian io Netɨ Etəmim oekuwa lan, io
mɨn oekaulɨs-in nənən məmə ilat u rəhak mɨn
netəmim. O nian əh oekuwa itɨmat nagelo asim
mɨn e nepətən əhag-əhag asol rəha rəhak tata."

8:34: Mat 10:38-39; Luk 14:27 **8:38:** Mat 10:33

9

1 Kən Iesu təmən məmə, “Ekatən pahrien kəm
itəmat məmə, itəmat neen u nəkoatətul u ikɨn-
u roiu, okol kəsotɨmɨsən mətoahgin kotəplan
nərəmərəən rəha Uhgɨn otuwa e nəsanənən asol.”

Nɨpəti Iesu təmuwa mol pɨsɨn
(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

2 Kən nian sikis kɨnotuwa mɨnotuwɨn rəkɨs, kən
Iesu tit Pita, Jemes, ne Jon, kən iləhal pɨsɨn əm
kəhaluarisɨg-in motuwɨn əpəh e nɨtot əfəməh kit,
kən ilat pɨsɨn əm əh-ikɨn. Kən kəməhaləplan nɨpəti
Iesu təmol pɨsɨn.
3 Rəhan napən təmuwa məruən matɨpɨt-ɨpɨt, okol
suah kit təsaikuasən e nɨməhan kit təruən min-
nəhlan.
4 Kən suah miləhal apon kəməhaləplan Elaija ne
Moses kəmiaet-arəpa mətəhaləghat iləhal Iesu.
5 Kən Pita təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iəgətun,
təwɨr məmə ekəhaluwa ikɨn-u. Pəs məhalol ma-
keen kɨsɨl, rəham kit, rəha Moses kit, kən rəha
Elaija kit.”
6 Pita tɨnatəghat əpnapɨn əm məto-inu
kɨnəhaləgɨn pɨk matəhlasiəp.
7 Kən napuə təmuwa malpin ilat, kən kəmotəto
nəwia suah kit təmɨsɨ-pən əpəh e napuə məmə,
“Inu netɨk keike u ekolkeike pɨk. Onakəhaləkəike
məhalətəlɨg-in in.”
8 Kən roiu agɨn-əh mɨn, kəməhaleirair, məto
kɨnəsəhaləplanən suah mil un, məto kəməhaləplan
əm Iesu tatətul ilat min iləhal.
9 Nian kəmoateiuaiu e nɨtot un kan əpəh
ləhau, kən Iesu təmən-iəhau əskasɨk iləhal məmə,

9:1: Mak 13:30 **9:7:** Wək 3:22; 2 Pita 1:17-18

“Natɨmnat un nəməhalehm əpəh ilis e nɨtot,
onəsəhalənən kəm suah kit məhalətoarus-pən
io Netɨ Etəmim oekəmegəh mɨn e nɨmɨsən.”
10 Kən iləhal kəməhalɨsiai-in nəghatən rəha
Iesu, məto kəmatəhalən əm kəm iləhal mɨn
məmə, “Nəghatən əh təmən məmə otəmegəh mɨn e
nɨmɨsən, kəruru məmə nɨpətɨn təmə naka.”
11 Kən kəməhalətapəh o Iesu məmə, “? Tahro
iəgətun mɨn rəha Lou kotəmə Elaija otəkəike
maupən muwa?”
12 Kən Iesu təmən-ipən kəm iləhal məmə,
“Nɨpahrienən, Elaija otaupən muwa matol-wɨr
mɨn natɨmnat rafin. ?Məto tahro Naoa Rəha Uhgɨn
təmən məmə io Netɨ Etəmim oepanəto nahmməən o
natɨmnat tepət, kən netəmim okotəplan io motapəs
io?
13 Məto ekatən pahrien kəm itəməhal məmə
Elaija tɨnuwa rəkɨs, kən kəmol nat tərat lan tahmen
e Naoa Rəha Uhgɨn təmən məmə okəpanol mihin.”

Iesu təməhg-iarəp narmɨn rat e suakəku kit (Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)

14 Nian kəmotɨtəlɨg-pa mɨn, motehm netəmim
neen mɨn rəha Iesu, məto nɨmanin netəmim
kəmotɨtəlau elat, kən iəgətun neen rəha Lou ne
netəmim mɨn rəha Iesu kotərgəhəu.
15 Nian netəmim kəmotəplan Iesu, narmɨlat
təmiwɨg pɨk ron, kən motaiu ka məmə okotəghat
kəm in.
16 Kən Iesu təmətapəh olat məmə, “?Naka əpəh
nakotərgəhəu ron itəmat netəm mɨn əpəh?”

9:11: Mal 3:1 **9:12:** Sam 22:1-18; Aes 53:3; Mal 4:5-6 **9:13:** Mat 11:14

17 Məto netəm mɨn u kit təmə, “Iəgətun, io emit
netɨk muwa ron ik məmə onakol-wɨr, məto-inu
narmɨn rat kit tətatɨg lan kən mol təruru nəghatən.
18 Kən nian narmɨn rat apon taskəlɨm in, kən
moh mɨləs-iəhau morin əpəh e nɨsɨp, kən nahuin
noan tiet tahmen əm e sop, kən matəgətain
nəluɨn, nɨpətɨn tatɨkɨmkɨm. Kən emətapəh o rəham
netəmim məmə okotəhg-iarəp narmɨn rat əpəh lan,
məto kotəruru nəhg-iarəpən.”
19 Məto Iesu təmə, “Kəsi, itəmat un netəm roiu
ne nakəsotahatətəən lak. Karmə oekatɨg kitat min
itəmat mətoarus-pən nian naka nəpanotahatətə
lak. Kən karmə onəghan epanameg etəmat.
Enəpou-in itəmat. !Otɨləs suakəku un motuwa!”
20 Kən kəmotɨləs kan o Iesu. Kən narmɨn rat apon
təməplan Iesu kən mol suakəku apon taut nɨpətɨn
tasiəp-asiəp pɨk, kən miet morin əpəh ləhau e nɨsɨp
məsoupəlpəl mətan, kən nahui noan tiet tahmen e
sop.
21 Kən Iesu təmətapəh o rəhan tata məmə, “?
Təmol min-nəhlan mɨnos nup kuwəh?”
Məto rəhan tata təmə, “Təmətuoun e nian
təmatəkəku mətoarus-pa əh-roiu.
22 Kən nian tepət narmɨn rat əh toh matɨləs-ipən
əpəh e nɨgəm ne nəhau məmə otohamnu. Okəmə
nəkɨtun nolən, pəs nakasəkitun itɨmlau masitu
etɨmlau.”
23 Məto Iesu təmə, “? Naka əh, nəghatən u
məmə, ‘Okəmə nəkɨtun nolən’? Uhgɨn tɨtun nolən
natɨmnat rafin o etəmim itəm tətahatətə lan.”
24 Kən roiu agɨn, tata rəha suakəku un təmagət
əfəməh məmə, “Ekətahatətə lam, məto in əmun

9:23: Mat 21:21; Mak 11:23

rəhak nahatətəən təkəku əm, asitu lak məmə rəhak nahatətəən otər mepət.”
25 Kən nian Iesu təməplan məmə netəmim neen min kinotuwa iuəhkir ron, kən tən-ipən əskasik kəm narmin rat apon məmə, “Ik narmin rat itəm natol matəlgitəm tətalu kən mol itəm katəruru nəghatən. !Ekatən-ipinə ətuatip u-roiu məmə on-akiet e suakəku un, kən məsuwa minən muwin lan!”
26 Kən narmin rat apon təmagət əfəməh mol suakəku apon taut masiəp-asiəp min u iuəhkir agin timis, kən miet lan. Okol nəkəplan məmə tinimis rəkis, kən netəmim tepət kotəmə tinimis.
27 Məto Iesu təmea-pən maskəlim nelmin miuw-pər, kən tətul.
28 Iesu təmuwin imə, kən ilat pisin əm rəhan min netəmim koatəpələh, kən kotətapəh ron məmə, “? Karmə tahro ekotəruru nəhg-iarəpən narmin rat əpəh?”
29 Məto Iesu təmə, “Nəfakən əm titun nəhg-iarəpən narmin rat min əh nəhlan.”

Iesu təmən-iarəp min rəhan nimisən (Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)

30 Kən Iesu ne rəhan min netəmim kəmotiet ikin-un kən motuwin-pən əpəh e nitən Kalili ikin, məto Iesu təsolkeikeən məmə okitun məmə in əh-ikin əh.
31 Təmol nəhlan məto-inu tatəgətun rəhan min netəmim. Təmən məmə, “Io Neti Etəmim, okegəhan-in-pən io kəm netəmim kotohamnu io ekimis. Məto oekos nian kisil u, kən panəmegəh min.”

9:26: Mak 1:26 **9:30:** Jon 7:1 **9:31:** Mak 8:31; 10:32-34

32 Kən məto rəhan mɨn netəmim kəsotɨtun wɨrən
rəhan nəghatən, kən nɨkilat tɨnəgin o nətapəh-inən
nɨpətɨ nəghatən rəhan.

?Pah in tepət elat?
(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

33 Kəmotiet-pa əpəh Kapaneam, kən
mɨnoatuwɨn imə kit. Kən Iesu təmatətapəh olat
məmə, “?Naka əpəh nəmoatən e suatɨp?”
34 Məto kɨnotəruru nuhalpɨnən məto-inu, e
suatɨp kəmoatən məmə pah in tepət elat.
35 Kən Iesu təməht-iəhau məpələh, kən maun-in
rəhan netəm tuelef məmə okotuwa-tu ron, kən tən-
ipən kəm ilat məmə, “Etəm tolkeike məmə in otepət
e netəmim, in oteike meiuaiu elat kən muwa məmə
in iolwək əm kit rəhalat.”
36 Kən mɨləs suakəku kit muwɨn məf aupən-in
ilat, kən maskəlɨm məmə,
37 “Kən etəmim itəm tatos e nɨkin agien suakəku
tahmen e inu, kən tatol e nərgək, kən tahmen əm
məmə tatos io e nɨkin agien. Kən etəmim itəm tatos
io e nɨkin agien, kən tahmen əm məmə tatos etəm
u itəm təmahl-ipa io.”

Suah kit təmol nat pɨspɨs e nərgɨ Iesu
(Luk 9:49-50)

38 Kən Jon təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iəgətun
emotəplan suah kit tatəhg-iarəp narmɨn rat mɨn e
nərgəm, kən emotən-iəhau məto-inu sənəmə kitat
kit.”
39 Məto Iesu təmə, “Sotən-iəhauən, məto-inu
etəm tatol nat pɨspɨs mɨn e nərgək, okol təsən
uəhaiən nəghatən rat lak.

9:32: Luk 9:45 **9:35:** Mat 20:25-27; Mak 10:43-44; Luk 22:24-26
9:37: Mat 10:40

40 Etəm itəm sənəmə rəhatat tɨkɨmɨr, in tolkeike itat.
41 Ekatən pahrien kəm itəmat məmə, okəmə etəm tətasitu etəmat, məto-inu rəhak u itəmat, suah u otəkəike mos nətouən rəhan, nat əpnapɨn in nat əkəku əm tahmen tatos-ipɨnə nəhau ətəp kəm itəmat nakotənɨm.”

Nat tol etəmim tatəme e rəhan nəmegəhən (Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

42 Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Nɨsualkələh mɨn u kotahatətə lak, okəmə suah kit tol kit təme e rəhan nəmegəhən o rəhan nahatətəən, kən suah əh, Uhgɨn otol nalpɨnən asol kəm in. Kən nalpɨnən əh otəskasɨk taprəkɨs okəmə kətu-pən kəpiel kit e nentou, kən kərakin-pən əpəh itəhəi lokamnɨm məmə otamnɨm.
43-44 “Kən okəmə nelməm tol ik natol təfagə, kən təwɨr məmə nakətatɨp rəkɨs mərakin. Okəmə nelməm kitiəh əm məto onakos nəmegəhən lilɨn, inu təwɨr pɨk maprəkɨs-in məmə nelməm kəiu məto okərakin-pən ik e nɨgəm asol namnun tɨkə.”*
45-46 Kən okəmə nelkəm kit tol ik nakatəme e rəham nəmegəhən nakətatɨp rəkɨs. Okəmə nelkəm kitiəh əm məto onakos nəmegəhən lilɨn, inu təwɨr pɨk maprəkɨs-in məmə nelkəm kəiu məto okərakin-pən ik e nɨgəm asol.†

9:40: Mat 12:30; Luk 11:23 **9:41:** Mat 10:42 * **9:43-44:** E kopi oas mɨn neen rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, katɨlpɨn nəghatən kit mɨn e ves 44 itəm tahmen-pən əm e ves 48. **9:43-44:** Mat 5:30 † **9:45-46:** E kopi oas mɨn neen rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, katɨlpɨn nəghatən kit mɨn e ves 46 itəm tahmen-pən əm e ves 48.

47 Kən okəmə nɨganəmtɨm kit tol ik nakatəme
e rəham nəmegəhən, nakɨləs-irəkɨs. Okəmə
nɨganəmtɨm kitiəh əm məto onəkuwɨn ikɨn Uhgɨn
tatərəmərə ikɨn, inu təwɨr pɨk maprəkɨs-in məmə
nɨganəmtɨm kəiu məto okərakin-pən ik e nɨgəm
asol.
48 Kən ikɨn əh, fɨrəl mɨn okotətɨp e nɨpətɨ netəmim
ikɨn məsotɨmɨsən, kən nɨgəm tatus ilat kən matuəp
əm kɨlpɨn okol kəsohamɨsən nian kit ne.
49 "Uhgɨn tateatəgtəg-pən nɨgəm e netəmim tah-
men əm e sol kateatəgtəg-pən e nagwənən.
50 "? Sol təwɨr, məto okəmə otɨsiu roiu, kən
kəruru məmə okos-ipən mɨn naka pəs tətehen?
Onəkotəkəike motos sol u tahmen e nolkeikeən e
rəhatəmat nəmegəhən, kən motatɨg e nəməlinuən
nian rafin."

10

?Təwɨr məmə nɨpɨtan ne nəman okotapəs ilat mɨn, o kəp?

(Mat 19:1-12; Luk 16:18)

1 Kən Iesu təmiet ikɨn-un kən muwɨn miet-pən əpəh
entən əpəh Jutia entənɨpən-pən e nəhau əpəh Jotan.
Kən nɨmanin netəmim kəmotuəfɨmɨn-pən mɨn ilat
mɨn ron, kən tatəgətun ilat məmə inu tatəgətun əh
mihin ilat ne nian mɨn.
2 Kən Farisi neen kəmotuwa keiuə əm katətapəh
ron məmə, "?Tahro? ?Rəhatat Lou tategəhan-in
məmə iərman tɨtun napəsən rəhan pətan, o kəp?"
3 Məto Iesu təmətapəh olat məmə, "?Lou naka un
Moses təmələhəu aupən kəm itəmat?"

9:47: Mat 5:29 **9:48:** Aes 66:24 **9:50:** Mat 5:13; Luk 14:34

4 Kən məto kotəmə, “Moses təmegəhan-in məmə
okəmə iərman tətapəs rəhan pətan un, təike məte
naoa kit mos-ipən kəm rəhan pətan məmə in
tɨnapəs, kən panahl-iarəp.”
5 Məto Iesu təmə, “Moses təməte lou un məto-inu
rəhatəmat-kapə tiəkɨs pɨk.
6 Məto e nətuounən, Uhgɨn təmol natɨmnat, kən
mol iərman ne pətan.
7 O nat əh in əh, iərman otəpanapəs rəhan tata ne
mama, kən mətuatɨg ilau rəhan pətan.
8 Kən ilau okuea nɨpətɨlau kitiəh. Kən roiu, ilau
sənəmə kəiu, məto kitiəh əm.
9 Uhgɨn tɨnɨlpɨn ilau kɨnuea mɨnioal kitiəh, kən
o nat əh, pəs etəmim kit okol təsətatɨpən rəhalau
natɨgən.”
10 Kən Iesu ne rəhan mɨn netəmim kəmotuwɨn
əpəh imə, kən rəhan mɨn netəmim kotətapəh ron o
nat un.
11 Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Etəm tatol
tifos mətapəs rəhan pətan kən matit mɨn in pɨsɨn
kit, in tategoafəl matol təfagə rat e rəhan ətuatɨp
pətan.
12 Kən tahmen mɨn əm, okəmə pətan kit tətapəs
rəhan iərman kən matətəu-pən in pɨsɨn kit, in mɨn
tateguafəl matol təfagə rat e rəhan ətuatɨp iərman.”

Iesu təməfak o nɨsualkələh
(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

13 Kən netəmim neen kəmotəmɨk nɨsualkələh
motuwa o Iesu məmə otələhəu-pən nelmɨn elat
mawte-in nəwɨrən rəha Uhgɨn kəm ilat, məto rəhan
mɨn netəmim kəmoatən-iəhau ilat.

10:4: Dut 24:1-4; Mat 5:31 **10:6:** Jen 1:27; 5:2 **10:8:** Jen 2:24; Efes 5:31-33 **10:11:** Mat 5:32

14 Məto nian Iesu təməplan, kən nemə̇ha tol,
matəhai ilat məmə, “Pəs nɨsualkələh okotuwa ron
io. Əsotən-iəhauən nɨsualkələh mɨn un, məto-inu
netəm mɨn u nɨkilat tahmen əm e nɨki nɨsualkələh,
ilat u Uhgɨn tatərəmərə elat.
15 Iatən pahrien kəm itəmat məmə, okəmə
suah kit təsolkeikeən məmə oteiuaiu mahmen
e suakəku mapəs Uhgɨn tərəmərə lan, in okol
təsatɨg ahginən nərəmərəən rəha Uhgɨn.”
16 Kən məmɨk nɨsualkələh e nelmɨn, kən mələhəu-
pən nelmɨn elat məmə, “Pəs Uhgɨn otawte-in rəhan
nəwɨrən kəm itəmat.”

Suah kit rəhan nautə tepət
(Mat 19:16-22; Luk 18:18-23)

17 Nian Iesu tɨnətaliwək matuwɨn, kən suah
kit təmaiu muwa mɨsin-pən nulɨn ron məmə, “?
Iəgətun wɨr, oekəkəike mol naka un məmə ekos
nəmegəhən lilɨn?”
18 Məto Iesu təmə, “? Tahro nakatən məmə io
etəm təwɨr? Uhgɨn pɨsɨn əm un in təwɨr, suah kit
mɨn tɨkə məmə in təwɨr.
19 Ik nɨnəmɨtun rəkɨs lou mɨn rəha Moses məmə
onəsohamnuən itəm, məsakləhən, məseiuəən,
məsakləh-inən pətan, onəkəike mɨsiai-in rəham
tata ne mama.”
20 Məto suah un təmə, “Iəgətun, lou mɨn un,
ematol rafin ilat nian ematəkəku mətoarus-pa u-
roiu ne.”
21 Kən Iesu təmehm suah un molkeike pɨk, kən
məmə, “Nat kit mɨn əm əh-ikɨn onəkol. Uwɨn mol-
salɨm-in rafin rəham nautə, kən mos-ipən məni lan

10:15: Mat 18:3 **10:19:** Eks 20:12-17; Dut 5:16-20

kəm ian-rat mɨn, kən ik onakos nautə tepət əpəh e nego e neai. Kən muwa muarisɨg-in io.”
22 Kən nian suah un təmətо nəghatən un, kən nɨganəmtɨn təməpou, kən nɨkin təməpou pɨk ron matuwɨn məto-inu rəhan natɨmnat tepət.

Tiəkɨs o etəm rəhan nautə tepət məmə otuwɨn ima Uhgɨn
(Mat 19:23-30; Luk 18:24-30)

23 Kən Iesu təmasɨpən məplan netəm mɨn əh-ikɨn, kən mən-ipən kəm rəhan mɨn netəmim məmə, “! Nəman! Tiəkɨs pahrien o netəm rəhalat nautə tepət məmə okotuwɨn ahgin nərəmərəən rəha Uhgɨn.”
24 Kən rəhan mɨn netəmim kəmotaut pɨk o nəghatən rəhan, məto Iesu təmən mɨn məmə, “Nenetɨk mɨn, tiəkɨs pahrien məmə suah kit otuwɨn ahgin nərəmərəən rəha Uhgɨn. 25 Tiəkɨs o kamel asol məmə otuwɨn-pən e nɨpəg nitel, məto tiəkɨs pɨk agɨn o etəm rəhan nautə tepət məmə otuwɨn matɨg ahgin nərəmərəən rəha Uhgɨn.”
26 Kən rəhan mɨn netəmim kəmotaut pɨk ron motəmə, “? Ei, məto pah tɨtun nosən nəmegəhən lilɨn?”
27 Kən Iesu təmasɨpən məplan ilat, kən məmə, “Nat u, okol etəmim təsolən. Məto Uhgɨn, in tɨtun nolən natɨmnat rafin.”
28 Kən Pita təmə, “Itɨmat emotapəs rafin rəhatɨmat natɨmnat məmə okotuarisɨg-in ik.”
29 Məto Iesu təmə, “Iatən pahrien, etəm itəm otapəs rəhan nimə, o pian mɨn, o kaka mɨn, o mama, o tata, o nɨsualkələh, o rəhan nəptən ron io ne Namnusən Təwɨr,
30 e nəmegəhən rəha nətueintən u, in otos nɨtailat wan-hanrɨt, inu nimə mɨn, ne pian mɨn, ne kaka

mɨn, ne mama mɨn, ne nɨsualkələh, ne nəptən mɨn.
Kən in otos mɨn nəratən mɨn itəm netəmim okotol
kəm in. Kən e nəmegəhən wi itəm otəpanuwa, in
otos nəmegəhən lilɨn.
31 Məto netəmim tepət u kotaupən u-roiu,
okəpanotuarisɨg, kən netəm mɨn u kotuarisɨg
u-roiu okəpanotaupən."

Iesu təmən mɨn məmə otəpanɨmɨs
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)

32 Kən Iesu ne kəmotaliwək e suatɨp katər-pən
əpəh Jerusalem, kən Iesu təmataupən-in rəhan
mɨn netəmim, əmun narmɨlat təmiwɨg pɨk ron, kən
netəm kəmotuarisɨg-in ilat kəmotəgɨn. Kən Iesu tit-
irəkɨs rəhan mɨn netəm tuelef motuwɨn, kən tatən-
ipən nat naka itəm okəpanol lan,
33 məmə, "Otətəlɨg-in wɨr-tu io. Roiu kɨnoatər
mɨnoatuwɨn əpəh Jerusalem, kən okegəhan-in-pən
io Neti Etəmim e nelmɨ pris asol mɨn ne iəgətun
mɨn rəha Lou. Kən okotən məmə oekɨmɨs, kən
okotəhlman-pən io e nelmɨ Iaihluə mɨn.
34 Kən okotol mɨlə lak, kən motagəh io, motalis
io, kən motohamnu io. Məto e nian tatol kɨsɨl lan
u, epanəmegəh mɨn."

Jemes ne Jon kəmuətapəh məmə Iesu otol nat kit kəm ilau
(Mat 20:20-23)

35 Kən Jemes ne Jon, netɨ Sepeti mil, kəmuea
o Iesu, kən muən-ipən ron məmə, "Iəgətun,
ekioalkeike nat kit məmə onəkol kəm itɨmlau."
36 Kən Iesu təmə, "? Nakioalkeike naka məmə
ekol kəm itəmlau?"

10:31: Mat 20:16; Luk 13:30 **10:34:** Mak 8:31; 9:31

37 Məto kuəmə, “O nian nakatuwa məmə
onakərəmərə e nəhag-əhagən rəha nəsanənən
rəham, kən ekioalkeike məmə onakegəhan-in
itɨmlau kit təpələh e rahm-matɨp kən kit təpələh e
rahm-mol, ikɨn mil rəha nəsanənən ne nɨsiaiiən.”
38 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Itəmlau
nəkuəruru nat u nakatuən. ?Tahro? ?Itəmlau,
nɨkitəlau təht məmə nəkuahmen məmə kitəhal
kəhalətul e nɨgəm rəha nuwigɨ nien itəm io ekəike
mətul lan?* ?Kən muahmen-in mɨn məmə okol
baptais etəmlau e nahmməən məmə okol mihin lak?”
39 Kən kuəmə, “!Əwəh, ekuahmen in!” Məto Iesu
təmə, “Pahrien, onakuəkəike muətul e nɨgəm rəha
nuwigɨ nien itəm io ekəike mətul lan. Kən okol
baptais etəmlau e baptais itəm okol baptais lak
lan.
40 Məto o nəpələhən e nɨkalɨk matɨp ne mol,
sənəmə rəhak məmə ekən. Ikɨn mil əh, ilau rəha
netəm mɨn u itəm Uhgɨn təmol əpen-əpenə olat.”

Etəm təmə otepət e netəmim
(Mat 20:24-28)

41 Nian rəhan netəm ten kəmotəto nəghatən un,
kən nemə̈ha təmol ilat o Jemes ne Jon.
42 Kən Iesu təmaun-in rəhan mɨn netəmim
kotuwa, kən tən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat
nəkotɨtun məmə netəm mɨn u kotəmə okotepət e
Iaihluə mɨn, kotos-ipər atɨp ilat, kən netəm-iasol
rəhalat koatalɨkiamtə rəhalat mɨn netəmim.

---

* **10:38:** Nəghatən Kris ətuatɨp tatən məmə, “?Itəmlau, nɨkitəlau təht məmə nəkuahmen məmə kitəhal okəhalənɨm kələh e kap rəha nətoən nahmməən itəm io ekəike mənɨm lan?” **10:38:** Mak 14:36; Luk 12:50 **10:39:** Wək 12:2; Nol Əpən 1:9 **10:42:** Luk 22:25-26

43 “Məto itəmat onəkəsotolən min-nəhlan.
Okəmə itəmat kit tolkeike məmə in otepət
etəmat, in otəkəike muwa məmə in iolwək əm
kit rəhatəmat.
44 Kən okəmə itəmat kit tolkeike məmə in otit
itəmat, kən in otəkəike muwa məmə in slef kit
rəhatəmat.
45 Kən io mɨn, Netɨ Etəmim, eməsuwamən məmə
netəmim okotol wək kəm io, məto emuwa məmə
ekol wək kəm netəmim kən mos-ipən rəhak
nəmegəhən məmə ekɨkɨs ilat e rəhalat nolən rat
mɨn.”

Iesu təmol-wɨr nɨganəmtɨ Patimias (Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

46 Kən Iesu ne rəhan mɨn netəmim, kəmotuwa
əpəh Jeriko. Kən nian kɨnotiet moatuwɨn, kən
netəmim tepət kəmotuarisɨg-in ilat. Kən suah kit
nɨganəmtɨn təpɨs, tatəpələh e nɨkalɨ suatɨp, nərgɨn
u Patimeas netɨ Timeas. Nian rafin tatətapəh-in
məni o netəmim.
47 Nian təmətо məmə Iesu etəm Nasaret
tətaliwək e suatɨp matuwa, kən təmagət əfəməh
məmə, “!Awi, Iesu Mipɨ Tefɨt, asəkitun io, masitu
lak!”
48 Kən netəmim neen kotəmərɨt lan motəmə, “!
Ei, əsagətən!” motən pap məto in təməha magət
əfəməh pɨk mɨn məmə, “!Mipɨ Tefɨt, asəkitun io,
masitu lak!”
49 Kən Iesu tətul kən mən məmə, “Otaun-in-pən-
tu suah un məmə tuwa.” Kən motən-ipən kəm in
məmə, “Ei, agien, mətul, məto-inu Iesu tətaun-in
ik.”

10:43: Mat 23:11; Mak 9:35

50 Kən suah un təmatɨpin rəhn kot, mətɨp mər
muwɨn o Iesu.
51 Kən Iesu təmətapəh ron məmə, “?Nakolkeike
naka?” Məto təmə, “Iəgətun, ekolkeike məmə
nakol-wɨr nɨganəmtək pəs ekehm nat.”
52 Kən Iesu təmə, “Atuwɨn. Rəham nahatətəən
tɨnol-wɨr ik.” Kən roiu agɨn mɨn nɨganəmtɨn
təməwɨr, tɨnatehm nat. Kən mɨnatətəu-pən Iesu
moatan.

11

*Iesu təmasuə e togki
matuwɨn Jerusalem
(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40;
Jon 12:12-19)*

1 Kəmotuwɨn iuəhkɨr o Jerusalem, iuəhkɨr o
latuənu mil un Petfas ne Petani, moatuwɨn əpəh e
Nɨtot Rəha Nɨg U Olif, kən Iesu təmahl-ipən rəhan
kəiu etəmim mil kuaupən.
2 Təmən-ipən nəghatən u kəm ilau məmə, “Onakian
əpəh e latuənu əh kotasɨpənin. O nian nakian əh-
ikɨn, roiu agɨn onakuəplan nətɨ togki kit kəsasuəən
əh lan kəməruətain. Kən nəkiakɨs muasɨg mueia.
3 Kən okəmə suah kit təmə, ‘?Onakuahro-in netɨ
togki?’ kən nakuəmə, ‘Iərəmərə tolkeike, kən
otəpanahl-ipa mɨn otəsuwəhən.’ ”
4 Ilau kəmian kən muəplan netɨ togki un
kəməruətain e nɨkal suatɨp əpəh iuəhkɨr o nafiluə e
nimə, kən kiakɨs.
5 Məto netəmim neen kəmotətul əh-ikɨn kən
motətapəh olau məmə, “!Ei! ?Nakətiakɨs netɨ togki
un o naka?”

10:52: Mak 5:34

6 Kən kəmuən-ipən nəghatən rəha Iesu kəm ilat,
kən ilat kəmotegəhan-in-pən netɨ togki kəm ilau.
7 Kən kəmuasɨg togki mian o Iesu, kən muapeg
rəhalau kot muəfətain noankawi togki un lan, kən
Iesu təmasuə lan.
8 Kən netəmim tepət kəmotepin rəhalat kot əpəh
e suatɨp, kən neen kəmotaiu kan əpəh e nɨkinat
katəte manat motəmɨk motuwa motəpen əpəh e
suatɨp.
9 Netəm kotaupən ne netəm koatuarisɨg
kəmotagət əfəməh məmə,
"!Hosana,* ənwiwi Uhgɨn!
!Iərəmərə Uhgɨn tətatɨg ilau suah u itəm tatuwa e
nərgɨn!
10 ! Pəs Uhgɨn otawte-in rəhan nəwɨrən kəm
nərəmərəən itəm tatuwa, tahmen-pən əm e
nərəmərəən rəha pipi rat u rəhatat Tefɨt!
!Hosana o Uhgɨn əpəh ilɨs e nego e neai!"
11 Kən Iesu təmuwɨn əpəh Jerusalem e Nimə Rəha
Uhgɨn məplan natɨmnat. Məto tɨnapinəp rəkɨs, kən
tiet ilat rəhan mɨn netəm tuelef mɨnoatuwɨn əpəh
Petani.

Nɨg kit fik itəm noan tɨkə
(Mat 21:18-19)

12 Kən kəmən lawɨgin, kɨnotiet mɨn Petani
mɨnoatuwɨn Jerusalem, kən nəumɨs tɨnus Iesu.
13 Kən tasɨpən-in nɨg kit fik tatətul əpəh isəu
məsɨn nɨmalɨn tepət. Tuwɨn məmə otəhl noan kit,
məto noan tɨkə, nɨmalɨn əm, məto-inu sənəmə nian
rəha nɨg fik tatoe lan.

---

* **11:9:** Aupən ikɨn, nɨpətɨ nəghatən u "Hosana" təmə, "osmegəh." Kən uarisɨg lan, nɨpətɨn tɨnuwa "ənwiwi." **11:9:** Sam 118:25-26
11:13: Luk 13:6

14 Kən Iesu təmən-ipən kəm nɨg fik un məmə,
“Okol netəmim kəsotun mɨnən noam e nup mɨn
rafin.” Kən rəhan mɨn netəmim kəmotəto rəhan
nəghatən un təmən.

Iesu təmahl-iarəp netəmim e Nimə Rəha Uhgɨn
(Mat 21:12-17; Luk 19:45-48;
Jon 2:13-22)

15 Kən kəmotuwɨn motiet-pən əpəh Jerusalem,
kən Iesu tuwɨn əpəh imə e Nimə Rəha Uhgɨn məhg-
iarəp netəmim kotol maket, kən mahwin tepɨl
rəha netəm kotol senɨs e məni, ne stul rəha netəm
koatol-salɨm-in mak mɨn.
16 Kən mətulosɨg-in netəmim məmə
okəsotəmɨkən rəhalat natɨmnat motuwɨn-pən
əpəh Nimə ikɨn Rəha Uhgɨn.
17 Kən təməgətun ilat məmə, “Kəməte-pən e Naoa
Rəha Uhgɨn məmə Uhgɨn təmə, ‘Rəhak nimə, in
nimə rəha nəfakən məmə netəmim rəha nɨtən
mɨn rafin okotəfak-pa ikɨn kəm io.’ Məto itəmat
nəmotol məmə in ‘nimə rəha iakləh mɨn.’ ”
18 Kən pris asol mɨn ne iəgətun mɨn rəha Lou
kəmotəto rəhan nəghatən. Kən kɨnotəgin Iesu
məto-inu nian nɨmanin netəmim kəmotəto rəhan
nəgətunən, narmɨlat tiwɨg pɨk ron. Kən pris asol
mɨn ne iəgətun mɨn rəha Lou kɨnotətuoun kateam-
in suatɨp kit məmə okotohamnu in.
19 Kən tɨnehnaipən, Iesu ne rəhan mɨn netəmim
kɨnotiet Jerusalem mɨnoatuwɨn.

Nɨg fik təmamɨs matəgətun nahatətəən rəha netəmim
(Mat 21:20-22)

11:17: Aes 56:7 **11:17:** Jer 7:11 **11:18:** Mak 14:1

20 Kən kəmən lawɨgin, kəmotuwa mɨn e suatɨp
motəplan nɨg fik apon tɨnauke rəkɨs muwɨn miet
əpəh e nokɨn.
21 Kən Pita nɨkin tɨnəht nəghatən rəha Iesu o nɨg
əh, kən mən-ipən kəm in məmə, “!Iəgətun, əplan-tu
nɨg fik ilouin nəmən rat, kən tɨnauke rəkɨs!”
22 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Ota-
hatətə əm e Uhgɨn.
23 Iatən pahrien kəm itəmat məmə okəmə suah
kit tətahatətə pahrien e Uhgɨn, kən otən-ipən kəm
nɨtot əpəh məmə, ‘Uwɨn, mətɨpən atɨp əpəh itəhəi
mamnɨm,’ kən okəmə təsənən e nɨkin kəiu, ma-
hatətə əm e Uhgɨn, kən nat un otol pahrien.
24 O nat u inu, iakatən kəm itəmat məmə okəmə
nakotəfak o nat kit kən motahatətə məmə onəkotos
pahrien, kən onəpanotos rafin nat un nəmotəfak
ron.
25 “E nian nakotətul katəfak, məto nɨkitəmat
məsɨn əh-ikɨn tərat məto-inu suah kit təmol nat
kit təsahmenən etəmat, kən aluin rəhan nolən
rat məsotalpɨnən rəhan nɨtai təfagə. Otol nəhlan
pəs Uhgɨn əpəh e nego e neai in otaluin mafəl
rəhatəmat təfagə rat mɨn.”†

?Pah təmə Iesu otol natɨmnat mɨn əh?
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)

27 Kən Iesu ne rəhan netəm tuelef kəmotɨtəlɨg-
pa mɨn əpəh Jerusalem. Kən Iesu taliwək mətan
əpəh e Nimə Rəha Uhgɨn, kən pris asol neen, ne
iəgətun mɨn rəha Lou, ne netəm-iasol rəha netəm
Isrel kəmotuwa ron.

11:23: Mat 17:20 **11:24:** Mat 7:7 † **11:25:** E kopi oas mɨn tepət rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, ves 26 tɨkə. **11:25:** Mat 6:14-15

28 Kən katətapəh məmə, “?Ən-tu kəm itɨmat məmə
pah təmegəhan-in ik nakatol natɨmnat mɨn əh? ?
Kən pah təmegəhan-in nepətən əh, Uhgɨn o etəmim
əm?”
29 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə,
“Oekətapəh-in-pɨnə-tu nəghatən kit kəm itəmat,
kən okəmə nakotuhalpɨn u, kən ekən-ipɨnə məmə
pah təmegəhan-in nepətən əh məmə ekol natɨmnat
mɨn əh.
30 ?Otən-tu məmə pah təmən məmə Jon otol bap-
tais e netəmim? ?Uhgɨn, o etəmim əm kit?”
31 Kən əmun kɨnotən-ən kəm ilat mɨn məmə,
“?Ei, okotən məmə naka? Okəmə okotən məmə
Uhgɨn əh-roiu, kən təpanən mɨn məmə, kən tahro
kəməsotahatətəən e Jon.
32 Məto, okol kəsotənən məmə etəmim əm kit.”
Kəmotən nəhlan məto-inu ilat kəmotəgin netəmim
itəm kɨnotən rəkɨs nɨpahrienən e Jon məmə in ien
kit rəha Uhgɨn.
33 Kən kəmotən-ipən kəm Iesu məmə, “Itɨmat
ekotəruru.” Məto Iesu təmə, “Kən io mɨn, okol
ekəsən-iarəpən kəm itəmat məmə pah təmegəhan-
in nepətən məmə ekol natɨmnat mɨn əh.”

12

Nimaa nəghatən e netəm kotasum o noa-krep
(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

1 Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit kəm ilat
məmə, “Suah kit təmasum-in noa-krep, u nol katol
wain e noan. Kən mol fenɨs e kəpiel tuwɨn mɨtəlau
in, kən mol ikɨn kit o nolən nəme naliwək-aliwəkən
e noa krep məmə nahuin otaiu kən kol wain lan.
Kən mol nimə kit itəm in ilɨs məmə etəmim otaiu

lan matehm wɨr nasumən o nat megəh mɨn ne
netəmim. Kən təmegəhan-in-pən nasumən kəm
netəmim məmə okotasum lan, kən motoor noa
krep, məsɨn rəhan, məsɨn rəhalat. Kən miet muwɨn
o naliwəkən ik pɨsɨn kit.
2 “Matuwɨn matuwɨn, kən nian nol u krep təmol
noan kən kɨnotəmarəg, etəm-iasol in təmahl-ipa
rəhan kit iolwək məmə in otuwɨn mehm netəm
koatol wək e rəhan nasumən məmə okotəhl noa
krep, kən motoor kos-ipən rəha etəm-iasol neen.
3 Məto netəm mɨn əh kəmotətul motaht iolwək
əh, kən motahl-ipən tɨtəlɨg məsotəmki-pənən noa
krep neen ne kəm in.
4 “Kən etəm-iasol un tahl-ipa mɨn rəhan kit
iolwək tuwa, kən kotoh rəhn-kapə motol naulɨsən
kəm in.
5 Kən tahl-ipa mɨn rəhan kit iolwək tuwa, kən
kotohamnu tɨmɨs. Ilat tepət kəmotuwa, kən netəm
mɨn un kotoheain neen, kən motohamnu neen.
6 “Kən kitiəh əm əh-ikɨn ilau min kətuatɨg, inu
netɨn keike otəpanahl-ipa. Namnun, təmahl-ipa
nətɨn, kən nɨkin tatəht məmə, ‘Ilat okotəkəike
motɨsiai-in nətɨk.’
7 Məto təmuwɨn kən netəm mɨn un kotəmə, ‘Inu
nəti etəm-iasol itəm otərəmərə e nasumən nian
rəhan tata otɨmɨs. Pəs kotuwɨn motohamnu mɨn,
kən motərəmərə e nasumən rəhan.’
8 Kən kəmotaskəlɨm motohamnu, kən motɨləs
nɨpətɨn motuwɨn motərakin-pən əpəh ihluə e na-
sumən.”
9 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “? Etəm-
iasol un otol naka? Otuwɨn mohamnu ilat kən
mos-ipən mɨn nasumən un kəm netəm pɨsɨn neen.”

12:1: Aes 5:1-2 **12:8:** Hip 13:12

10-11 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?
Nəmotafin Naoa Rəha Uhgɨn u, o kəp? Tatən məmə,
‘Kəpiel u itəm netəm rəha niləkɨnən nimə
kəsotolkeikeən motapəs,
in tɨnuwa kəpiel keike o nolən nimə.
Iərəmərə təmol nat u,
kən in nat təwɨr agɨn e nɨganəmtɨtat.’ ”
12 Kən netəm-iasol kotolkeike məmə okotaskəlɨm
Iesu məto-inu kotəmə tatəghat rat elat. Məto
kɨnotəgin nɨmanin netəmim kən motapəs, kagɨm.

?Tətuatɨp o nətouən takɨs kəm Sisa, o kəp?
(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

13 Farisi mɨn neen ne netəmim neen e pati
rəha Kig Herot Antipas, rəhalat mɨn netəm-iasol
komotahl-ipən ilat məmə okotuwa keiuə e Iesu pəs
təme atɨp e rəhan nəghatən.
14 Kəmotuwa ron kən motən-ipən kəm in məmə,
“Iəgətun, ekotɨtun məmə ik etəm ətuatɨp kən
məsəgɨnən, məsaulɨs-inən netəmim, ne netəm-
iasol ne, matən nɨpahrienən matəgətun netəmim
e suatɨp rəha Uhgɨn. ?Ən-tu məmə tətuatɨp məmə
ekotətou-pən takɨs kəm Sisa, kapman asol rəha
netəm Rom, o kəp? ?Oekotəkəike motətou-pən, o
kəp?”
15 Məto Iesu tɨnɨtun əm məmə kotən əm e nohlɨlat
məto nɨkilat tol pɨsɨn, kən məmə, “?Tahro nakotəmə
onəkotol məmə ekəme e rəhak nəghatən? Otos-tu
məni kit motuwa-tu pəs ekehm.”
16 Kən kəmotos kit motuwa, kən təmətapəh olat
məmə, “?Narmɨ pah u, kən nərgɨ pah u e məni u?”
Məto kotəmə, “Sisa.”

12:10-11: Sam 118:22 **12:13:** Luk 11:53-54

17 Kən Iesu təmə, “Natɨmnat rəha Sisa, okos-
ipən kəm Sisa. Məto natɨmnat rəha Uhgɨn okos-
ipən kəm Uhgɨn.” Kən narmɨlat təmiwɨg məto-inu
təmuhalpɨn wɨr rəhalat nəghatən.

?Tahro etəmim tɨmɨs kən məmegəh mɨn?
(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

18 Kən Satusi mɨn neen kəmotuwa o Iesu. E
rəhalat nətəlɨgən, netəmim kotɨmɨs məsotəmegəh
mɨnən. Kəmoatalkut o nolən məmə rəhalat
nətəlɨgən in tətuatɨp, kən tol nəhlan, kəmotən
kəm Iesu məmə,
19 “Iəgətun, Moses təmətə rəkɨs lou kit u təmə,
‘Okəmə suah kit otɨmɨs, kən mapəs rəhan pətan,
kən məsialəsən netɨlau kit ne, kən pian otəkəike
mit nəutahlɨmɨs un, kən mialəs netɨlau kit un, kən
suakəku un otos nəme rəhan tata asol əpəh tɨnɨmɨs
rəkɨs.’
20 “Kən netəmim sepɨn ilat pialat mɨn. Etəm
təmaupən maiir təmit pətan kit kən məsialəsən
netɨlau kit u, kən tɨmɨs.
21 Kən itəm tuarisɨg tit nəutahlɨmɨs un, kən
məsialəsən netɨlau kit ne un, kən tɨmɨs mɨn. Kən
pialau itəm tatuarisɨg-in ilau tol əm nat kitiəh.
22 Matuwɨn, matuwɨn kən netəm mɨn un sepɨn
ilat pialat mɨn kəmotit pətan un motuwɨn kən ilat
rafin mɨnotɨmɨs, kən məsotɨləsən nətɨlat kit ne. Kən
pətan apon tɨnɨmɨs mɨn.
23 ? Kən o nian netəmim okotəmegəh mɨn e
rəhalat nɨmɨsən, kən pətan əh rəha pah, u ilat rafin
sepɨn kəmoatit?”
24 Məto Iesu təmə, “Itəmat nəmotəlue. ?
Nəkotɨtun məmə nəmotahrəlue? Məto-inu itəmat

12:17: Rom 13:7 **12:18:** Wək 23:8 **12:19:** Dut 25:5

nəkotəruru Naoa Rəha Uhgɨn, kən moatəruru mɨn
nəsanənən rəha Uhgɨn.
25 Nian netəm kəmotɨmɨs okotəmegəh mɨn, ilat
okotahmen e nagelo mɨn əpəh e neai, kən məsotit
mɨnən pətan, ne məsotətəu-pən mɨnən iərman.
26 Kən oekəgətun itəmat e etəmim tatəmegəh
mɨn e rəhan nɨmɨsən. Okəmə naka itəmat
nakəsotafinən əh nəghatən əh kəməte-pən e naoa
rəha Moses, tatən namnusən rəha Moses nian nɨg
kit nɨgəm təmatus. Kən e nian əh, Uhgɨn təmən-
ipən kəm Moses məmə, 'Roiu əh, io Uhgɨn rəha
Epraham, ne Uhgɨn rəha Aisak, ne Uhgɨn rəha
Jekop.'
27 In Uhgɨn rəha netəm kotəmegəh, sənəmə
rəha netəm kəmotɨmɨs kitiəh. Itəmat nəmotəlue
pahrien."

?Lou naka un in tepət
e lou mɨn?
(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

28 Kən iəgətun kit rəha Lou təmatəpələh matəto
ilat kotəghat, kən Iesu tatuhalpɨn wɨr nəghatən
rəha Satusi mɨn. Kən tuwa o Iesu matətapəh ron
məmə, "?Lou ahro u in ilɨs pɨk kən məwɨr məmə
okotətəu-pən?"
29 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, "Lou u in
ilɨs pɨk u okotətəu-pən təmə, '!Otətəlɨg wɨr-tu itəmat
netəm Isrel! Uhgɨn u in rəhatat Iərəmərə, in əmun
in Uhgɨn.
30 Onakolkeike Uhgɨn u in rəham Iərəmərə
e nɨkim rafin, ne nəmegəhən rafin rəham, ne
nətəlɨgən rafin rəham, ne nəsanənən rafin rəham.'

12:26: Eks 3:2,6 **12:28:** Luk 10:25-28 **12:30:** Dut 6:4-5

31 Kən lou itəm tatuarisɨg-in itəm əh təmə, ‘On-
akolkeike ik mɨn neen tahmen-pən əm məmə na-
tolkeike atɨp ik.’ Lou kit tɨkə mɨn taprəkɨs-in lou mil
əh.”
32 Kən iəgətun əh rəha Lou təmə, “Iəgətun, rəham
nəghatən tətuatɨp. Nəmən pahrien məmə Iərəmərə
əmun in Uhgɨn. Uhgɨn kit mɨn tɨkə.
33 Kən okotolkeike Uhgɨn e nɨkitat rafin, ne
nətəlɨgən rafin rəhatat, ne nəsanənən rafin rəhatat,
kən motolkeike kitat mɨn neen məmə kotolkeike
atɨp kitat mɨn. Təwɨr pɨk məmə okotətəu-pən lou
mil əh taprəkɨs-in nuwaan atɨpən nat megəh ne
sakrifais mɨn rafin itəm Lou tatən.”
34 Kən Iesu təmehm məmə rəhan nəghatən
tenatɨg pɨk, kən tən-ipən ron məmə, “Ik nɨnuwa
iuəhkɨr o nərəmərəən rəha Uhgɨn.” Kən ilat rafin
kɨnotəgin nətapəh-in mɨnən nəghatən ron.

Mesaea sənəmə mipɨ Tefɨt əm, məto rəhan mɨn etəm-iasol
(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

35 Nian Iesu təmatəgətun netəmim əpəh e Nimə
Rəha Uhgɨn, kən matətapəh-in nəghatən kit kəm
ilat məmə, “?Tahro iəgətun mɨn rəha Lou kotəmə
Mesaea u in mipɨ Tefɨt?
36 Narmɨn Rəha Uhgɨn təmos-ipən nenatɨgən kəm
Tefɨt məmə otən məmə,
‘Uhgɨn təmən-ipən kəm rəhak Iərəmərə məmə,
Əpələh u e rəhk-matɨp, ikɨn rəha nəsanənən ne
nɨsiaiiən,
mətoarus-pən oekos-iəhau rəham tɨkɨmɨr mɨn
məlɨn-pən ilat əpəh ləhau e nelkəm.’

12:31: Lev 19:18 **12:33:** 1 Saml 15:22; Hos 6:6 **12:36:** Sam 110:1

37 Tefɨt atɨp təmən məmə Mesaea in rəhan Iərəmərə.
?Kən okəmə mipɨ Tefɨt atɨp əm, kən tahro matol
rəhan Iərəmərə?” Kən netəm mɨn un kəmotətəlɨg-
in Iesu kəmotagien pɨk o rəhan nəghatən.

Netəmim okoatəto wɨr ilat o iəgətun mɨn rəha Lou (Mat 23:1-36; Luk 20:45-47)

38 Nian Iesu təmatəgətun ilat kən məmə, “Oatəto
wɨr itəmat o iəgətun mɨn rəha Lou itəm kotolkeike
nuwɨnən e kot əfəməh motaliwək e suatɨp, kən
netəmim koatos-ipən nɨsiaiiən kəm ilat.
39 Kən motolkeike məmə okotəpələh aupən e
nimə rəha nuəfɨmɨnən. Kən e nian rəha lafet, ilat
koatolkeike məmə okotuwɨn kəpələh-pən aupən
ikɨn rəha nɨsiaiiən.
40 Kən motaklə̈h-in nimə mɨn rəha nəutahlɨmɨs
mɨn, kən moteiuə əm katəfak kaifəməh məmə oko-
tol pəs netəmim kotɨsiai-in ilat, məto okəpanol
nalpɨnən kəm ilat taprəkɨs.”

Məni rəha nəutahlɨmɨs (Luk 21:1-4)

41 Kən Iesu təmatəpələh əpəh e Nimə Rəha Uhgɨn
iuəhkɨr o pokɨs katərakin-pən məni ikɨn matehm
netəmim tepət kotərakin-pən məni rəhalat. Kən
netəm rəhalat nautə tepət kotərakin-pən məni asol
mɨn. 42 Kən nəutahlɨmɨs kit ian-rat təmaii-pən məni
əkəku kəiu əm.*
43 Kən Iesu təmaun-in rəhan mɨn netəmim ko-
tuwa kən məmə, “Iatən-ipɨnə kəm itəmat məmə
nəutahlɨmɨs əh ian-rat pahrien, məto in təmərakin-
pən məni asol taprəkɨs-in rəha netəmim mɨn rafin.

---

* **12:42:** Məni u tahmen-pən e tuente fatu. **12:43:** 2 Kor 8:12

44 Ilat kəmotərakin-pən rəhalat məni, məto tepət
mɨn əpəh latuənu. Məto nəutahlɨmɨs u itəm in ian-
rat pahrien, in təmos-ipən rafin məni rəhan o nos-
nəmtɨnən nɨgɨn nagwənən, kən tɨkə mɨn əh-ikɨn.”

13

Iesu təmə Nimə Rəha Uhgɨn otɨsas
(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

1 Nian Iesu təmatiet e Nimə Rəha Uhgɨn, kən rəhan
kit netəm tuelef təmən-ipən ron məmə, “!Iəgətun,
əplan-tu kəpiel asol mɨn ne nimə mɨn, kotəwɨr!”*
2 Kən məto Iesu təmə, “Itəmat nakoatehm
natɨmnat mɨn əh, məto nian otatuwa itəm
netəmim okotohalkin-ohalkin kəpiel mɨn rəha
nimə mɨn əh, inəh kəpiel kit otəsətulən əh-ikɨn
tatətul ikɨn roiu.”

Nahmə̈ən asol otuwa
(Mat 24:3-14; Luk 21:7-19)

3 Uarisɨg lan, Iesu təmuwɨn matəpələh əpəh e
Nɨtot Rəha Nɨg U Olif ikɨn kɨtun nəplanən Nimə
Rəha Uhgɨn entənɨpən-pən. Kən Jemes, Jon, Pita ne
Antru kəmotuwa ron ilat pɨsɨn əm.
4 Kən moatətapəh ron məmə, “? Ən-tu məmə
natɨmnat mɨn əh okotuwa nəghan? ?Kən nəmtətin
ahro u otol pəs ekotɨtun məmə tɨnol nian ətuatɨp əh-
roiu rəha natɨmnat mɨn əh?”
5 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “On-
akoatəto wɨr itəmat o netəmim, məsotegəhan-inən
məmə koteiuə-in itəmat.

---

* **13:1:** E Nimə Rəha Uhgɨn, kəmol nimə mɨn e kəpiel asol mɨn. Neen rəhalat kotəfɨgəm tahmen e foti-faif-tausan kilo. **13:2:** Luk 19:44

6 Kən məto netəmim tepət okəpanotuwa e
nərgək, kit otən məmə in Mesaea, kit otən məmə
in, kən moteiuə-in netəmim tepət.
7 “Kən okəmə nakotəto məmə netəmim neen
koatəmou əpəh iuəhkɨr otəmat, kən motəto mɨn
məmə neen mɨn əpəh isəu kotoh mɨn ilat mɨn, məto
nɨganməpɨtəmat otəsasiepən. Natɨmnat mɨn əh
okotaupən motuwa pahrien, məto sənəmə nam-
nun nian əh tɨnatuwa.
8 Nɨtən asol mɨn okotəluagɨn, kən kantri mɨn
okotoh mɨn ilat mɨn, kən namig asol otəpanol ikɨn
mɨn rafin, kən nəumɨs asol otus netəmim, məto
natɨmnat mɨn əh nətuounən əm rəha nahməən
itəm otəpanuwa, kotahmen əm e pətan itəm
təmol nərpɨn, kən mətuoun matəto nahməən məmə
otəsuwəhən temək.
9 “Onakoatəto wɨr itəmat. Okɨləs itəmat kan
nakotətul e nɨganəmtɨ kaonsel, kən okoh itəmat
əpəh imə e nimə rəha nuəfɨmɨnən mɨn, kən
onəkotətul aupən e netəm-iasol rəha kapman
ne kig mɨn məto-inu rəhak mɨn u netəmim itəmat.
Kən onəkotən-iarəp Namnusən Təwɨr kəm ilat.
10 Məto okaupən kən-iarəp Namnusən Təwɨr
kəm netəmim ikɨn mɨn rafin un, kən namnun nian
təpanuwa.
11 “Okəmə okotuwa motɨləs itəmat kətan məmə
onəkotətul e kaonsel, kən nɨkitəmat təsəht pɨkən
məmə onəkotən naka. E nian ətuatɨp əh, onəkotən-
iarəp əm nəghatən u Uhgɨn otos-ipɨnə kəm itəmat,
məto-inu nəghatən u onəkotən, sənəmə rəhatəmat
nəghatən, məto rəha Narmɨn Rəha Uhgɨn otos-
ipɨnə.

13:9: Mat 10:17-20 **13:11:** Luk 12:11-12

12 “Netəmim okotegəhan-in-pən pialat ətuatɨp
mɨn kəm rəhalat tɨkɨmɨr mɨn məmə okotohamnu
ilat, kən tata mɨn okotol mihin mɨn kəm nenətɨlat
ətuatɨp mɨn, kən nɨsualkələh okotətul motol nolən
ahmen mɨn əm kəm rəhalat tata mɨn ne mama mɨn
məmə okotohamnu ilat.
13 Netəmim rafin okotetəhau itəmat o nərgək.
Məto etəm otətul əskasɨk mətoarus-pən natɨmnat
mɨn un okotol namnun, kən Uhgɨn otosmegəh.”

Nahməən asol əpəh Jerusalem (Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

14 “Nian əh, onəkotəplan ‘nat itəm Uhgɨn
tatetəhau, kən matol Nimə Rəha Uhgɨn tamkɨmɨk.’
(Etəm tətafin nəghatən u, in otəkəike megəs-
in mɨtun nɨpətɨn.) Kən e nian əh, netəm Jutia
okotəkəike motaiu moatatɨg əpəh e nɨtot mɨn.
15 Etəm tətameg ihluə e rəhan nimə, kən okol
təsuwɨn mɨnən e nɨpəg noa nimə məmɨk rəhan
natɨmnat. Otaiu əm magɨm.
16 Okəmə etəm otɨtasum, kən okol təsuwɨn mɨnən
latuənu o rəhan nɨməhan məmɨk. Otaiu əm magɨm.
17 “!Kəsi! Nahməən asol o nɨpɨtan itəm kəmotol
nərpɨlat ne nɨpɨtan kotapinahin nɨsualkələh. E
nian əh okotos pɨk nahməən.
18 Otəfak əsanən kəm Uhgɨn məmə natɨmnat mɨn
əh okəsotuwamən e nian rəha nətəpən, inəh nian
rəha nalip ne nuhuən ne,
19 məto-inu e nian əh, nahməən asol
kəməsehmən kit ne kol mihin nəhlan e nian Uhgɨn
təmətuoun mol natɨmnat mətoarus-pa u-roiu ne.

13:12: Mat 10:21 **13:13:** Mat 10:22; Jon 15:21 **13:14:** Dan 9:27; 11:31; 12:11 **13:15:** Luk 17:31 **13:17:** Luk 23:29

Kən okəsehm mɨnən nahməən asol kit tol min-
nəhlan.
20 Məto Uhgɨn təmətatɨp əkuəkɨr nian əh. Okəmə
təməsətatɨpən, kən suah kit okol təməsəmegəhən.
In təmətatɨp rəkɨs nian əh o rəhan mɨn netəmim
itəm tɨnəmɨtəpun rəkɨs ilat məmə rəhan mɨn.
21 “E nian əh, okəmə suah kit otən məmə, ‘!
Əplan-tu Mesaea əpə!’ o ‘!Əplan-tu in əpəh!’ məto
onakəsotahatətəən lan.
22 Onakəsotahatətəən lan məto-inu, Mesaea
eiuə neen, ne ien eiuə mɨn, ilat okotuwa motol
nat pɨspɨs mɨn, motol nat netəmim kotaut ron
moteiuə əm. Ilat okotalkut məmə okəmə kotɨtun
nolən, kən okotiuw-rəkɨs netəm mɨn u itəm Uhgɨn
tɨnəmɨtəpun rəkɨs ilat.
23 !O natɨmnat mɨn əh, oatəto! Enaupən rəkɨs
mɨnən-iarəp rafin natɨmnat mɨn əh kəm itəmat.”

Nian rəha Netɨ Etəmim otuwa
(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)

24 “Kən e nian nahməən asol əh otɨkə,
‘kən mɨt otəpɨs,
kən məwɨg otəsasiəən,
25 kən məhau mɨn e neai okotɨsas
kən natɨmnat asol mɨn ikɨn e neai okotəloal.’
26 Kən netəmim okotəplan io Netɨ Etəmim oekuwa
e napuə e rəhak nəsanənən ne nepətən əhag-əhag
asol rəhak itəm otasiəgəpɨn rafin io.†
27 Kən e nian əh, oekahl-ipən nagelo mɨn rəhak
kotuwɨn motəmɨk netəm mɨn u Uhgɨn təmɨtəpun
ilat motuwa, kargətain əm ilat kitiəh. Nagelo mɨn

13:19: Dan 12:1; Nol Əpən 7:14 **13:22:** Nol Əpən 13:13 **13:25:** Aes 13:10; 34:4; Joel 2:10 † **13:26:** Afin-tu Dan 7:13 **13:26:** Nol Əpən 1:7

okotuwɨn e nɨtən mɨn rafin agɨn e nətueintən məmə okotəmɨk ilat.

Kəruru nian itəm Netɨ Etəmim otuwa lan (Mat 24:32-36; Luk 21:29-33)

28 “Nɨkitəmat otəkəike matəht nɨg u fik. Nian ətuatɨp itəm nelmɨn mɨn kɨnotətuoun katəwiə, kən nɨmalɨn mɨn kɨnoatərget, itəmat nəkotɨtun məmə nian əh inəh itəm nakotasum lan rəhatəmat.
29 Kən e nolən ahmen mɨn əm, nian nakotehm məmə natɨmnat mɨn u kɨnoatuwa, kən nəkotɨtun əm məmə otəsuwəhən ekuwa mɨn roiu agɨn.
30 Iatən pahrien kəm itəmat məmə netəmim itəm kotatɨg u-roiu, okol kəsotɨmɨs rafinən mətoarus natɨmnat mɨn əh okotuwa kol nɨpahrienən lan.
31 Neai ne nətueintən okiakə, məto nəghatən mɨn rəhak okol kəsotɨkəən.
32 Suah kit təsɨtunən nian o aua ətuatɨp rəha natɨmnat mɨn əh. Nagelo mɨn əpəh e neai kotəruru, kən io mɨn Netɨ Etəmim ekəruru. Məto Tata Uhgɨn əm in tɨtun nian ətuatɨp əh.

Itəmat onakoatəto wɨr itəmat (Mat 24:42-44)

33 “Onakoatəto wɨr itəmat moataiir, məto-inu itəmat nəkotəruru nian əh rəhak oekuwa lan məmə otuwa nəghan.
34 Otahmen e etəm-iasol kit tatuwɨn məmə otaliwək əpəh ik pɨspɨs kit, kən məlɨn rəhan mɨn iolwək məmə okotehm rəhan natɨmnat, kən mos-ipən rəhalat mɨn wək kitiəh kitiəh. Kən mən-ipən kəm itəm e nafiluə məmə otɨtaiir.
35 “Kən itəmat onəkotaiir məto-inu itəmat nəkotəruru nian iərəmərə rəha nimə un otuwa

13:27: Mat 13:41

lan. Kəruru məmə otuwa ehnaipən, o lapɨn, o fetukai tɨnatərɨkrɨk, o mɨt tɨnatər.
36 Kəruru, okəmə naka otuwa ueiuəhai əm. !
Təsəwɨrən məmə nakotapɨl nian in otuwa!
37 ! Məto nəghatən un itəm ekatən-ipɨnə kəm
itəmat, ekatən mɨn kəm netəmim mɨn rafin məmə
okotaiir!”

14

Netəm-iasol kəmoteam-in suatɨp o Iesu məmə okotoh
(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

1 Nian kəiu əm əh-ikɨn kəpanol lafet mil lan rəha
Nuhagego-inən ne Pret u is Tɨkə Lan. Kən pris asol
mɨn, ne iəgətun mɨn rəha Lou kəmoteam-in suatɨp
o Iesu məmə okotɨləs anion motohamnu.
2 Kən kotəmə okəsotolən e nian rəha lafet məto-inu
kətah nɨmanin netəmim okotəmou okəmə kotɨtun
məmə kəmotohamnu Iesu.

Pətan kit təmau rəhn-kapə Iesu e senta
(Mat 26:6-13; Jon 12:1-8)

3 Kən Iesu təmətatɨg əpəh Petani ima Saimon
u leprosi təmatol aupən. Nian təmətagwən, kən
pətan kit təmos senta kit təmər e pətəl u kəmol
e kəpiel itəm nəmtɨn tiəkɨs, katən məmə alapasta.
Senta u, nəmiəwɨn təwɨr, kən nəmtɨn tiəkɨs, kəmol e
nokɨ nato, nɨg kit. Kən pətan əh təməht-irəkɨs, mau
rəhn-kapə Iesu e senta əh.
4 Kən netəmim neen kəmotəpələh əh-ikɨn,
nemə̈ha təmol ilat, kən moatən-ipən kəm ilat mɨn
məmə, “?Tahro matərəkɨn senta?

13:35: Luk 12:38 **14:3:** Luk 7:37-38

5 !Okol tapol-salɨm-in tapos məni asol tahmen e
tri-hanrɨt tenarius,* mɨtun nos-ipənən kəm ian-rat
mɨn!” Kən moatəhai moatəhai.
6 Məto Iesu təmə, “! Otapəs-ta! ? Nakotəhai o
naka? In təmol nat wɨr kəm io.
7 Nian mɨn rafin itəmat ian-rat mɨn nəkotatɨg,
kən okəmə nakotolkeike, nəkotɨtun nol-wɨrən kəm
ilat, məto io ekɨsatɨgən nian rafin kitat min itəmat.
8 Pətan u təmol nat u in tɨtun. Təmau nɨpətɨk
məmə otol əpen-əpenə o nian okəpanɨtənɨm io.
9 Ekatən pahrien kəm itəmat məmə, ikɨn mɨn
rafin okəpanamnus-iarəp Namnusən Təwɨr, kən
kəpanamnus mɨn nat u pətan u təmol məmə
okəsaluinən.”

Jutas təmən məmə otegəhan-in Iesu
(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

10 Kən Jutas Iskariot in e netəm tuelef rəha Iesu,
təmuwɨn mehm pris asol mɨn məmə otegəhan-in-
pən Iesu kəm ilat.
11 Nian kəmotəto rəhan nəghatən, kən
kəmotagien ron, motəmə okəpanotos-ipən məni
kit kəm in. Kən Jutas təmatəsahgin əm nian wɨr
məmə otuwa kən otegəhan-in Iesu lan kəm ilat.

Nol əpen-əpenəən o lafet rəha Nuhagego-inən
(Mat 26:17-19; Luk 22:7-13)

12 Nian tɨnuwa o nolən lafet rəha Pret U Is Tɨkə
Lan, kən kɨnatətuoun nolən lafet, kən nolən rəhalat
katoh netɨ sipsip o lafet rəha Nuhagego-inən. E
nian əh, netəmim mɨn rəha Iesu kəmotuwa ron

---

* **14:5:** Roiu, tri-hanrɨt tenarius tahmen e tri-hanrɨt-taosan vatu.
14:7: Dut 15:11 **14:8:** Jon 19:40

motəmə, “? Nakolkeike məmə ekotuwɨn hiə motol əpen-əpenə ikɨn məmə onəkol lafet ikɨn rəha Nuhagego-inən?”

13 Kən Iesu təmahl-ipən rəhan kəiu etəmim mil məmə, “Onakian əh taon muəplan suah kit tatəhun pətəl asol kit təmətu-pən nəhau lan, kən nakuətəupən.

14 Əpəh e nimə itəm tatuwɨn-pən ikɨn, kən nakuətapəh o etəm-iasol rəha nimə un məmə, ‘? Iəgətun təmə noan u in hiə məmə itɨmat in ne rəhan mɨn netəmim ekotagwən ikɨn e lafet rəha Nuhagego-inən?’

15 Kən in otəgətun noan asol u in ilɨs agɨn kɨnəməlɨn wɨr rəkɨs natɨmnat ikɨn. Onakian əm mioal nɨgɨtat ikɨn nagwənən.”

16 Kən kəmian taon muəplan natɨmnat tahmenpən əm məmə inu Iesu təmən mihin ne. Kən ilau kəmioal əpen-əpenə e nagwənən ikɨn rəha lafet rəha Nuhagego-inən.

Iesu təmən-iarəp məmə Jutas otegəhan-in-pən in (Mat 26:20-25; Luk 22:14, 21-23; Jon 13:21-30)

17 Tɨnehnaipən, Iesu ne rəhan netəm tuelef kəmotuwa,

18 motagwən e tepɨl. Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Ekatən pahrien kəm itəmat məmə itəmat kit u ikɨn-u roiu kotagwən kələh kitat min, otegəhan-in-pən io kəm rəhak mɨn tɨkɨmɨr.”

19 Kən rəhan mɨn netəmim nɨkilat təməpou agɨn, kən moatətapəh kitiəh kitiəh ron məmə, “? Ei, Iərəmərə, pah u? ?Io?”

14:12: Eks 12:6 **14:18:** Sam 41:9

20 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat
əm kit u netəm tuelef u koateer-pən pɨret e pesɨn
kitiəh moatun.
21 Kən io Netɨ Etəmim oekəike mɨmɨs məmə inu
Naoa Rəha Uhgɨn təmən mihin ne, məto kəsi o suah
əh kəut kəsuə itəm otegəhan-in-pən io Netɨ Etəmim.
!Təməwɨr əm məmə in təməsaiir-pa-mən!”

Iesu ne kəmotagwən e lafet rəha Nuhagego-inən
(Mat 26:26-30; Luk 22:15-20;
1 Kor 11:23-25)

22 E nian kəmoatagwən, Iesu təmos pɨret məfak
mən tagkiu ron kəm Uhgɨn, kən məmkas mos-ipən
kəm ilat məmə, “Otos, inu nɨpətɨk.”
23 Matɨg mos mɨn kap wain məfak mən tagkiu
ron kəm Uhgɨn, mos-ipən kəm ilat, kən ilat rafin
kəmotənɨm-pən lan.
24 Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Inu nɨtak
itəm tatol məmə nəniəkɨsən rəha nasituən in tatətul
matəmegəh. Nɨtak u okəhtəg o netəmim tepət
məmə otafəl rəkɨs rəhalat təfagə rat mɨn.
25 Ekatən pahrien kəm itəmat məmə oekəsənɨm
mɨnən wain u mətoarus-pən oepanənɨm mɨn ikɨn
Uhgɨn otərəmərə ikɨn.”
26 Kən motan napuən, uarisɨg kəpanotiet mo-
tuwɨn əpəh Nɨtot Rəha Nɨg U Olif.

Iesu təmən-iarəp məmə
Pita otəpanən məmə in
təruru Iesu
(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34;
Jon 13:36-38)

14:24: Eks 24:8; Jer 31:31-34; Sek 9:11; 1 Kor 10:16; Hip 9:20

27 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat
rafin un onəpanotagɨm-tənin io məto-inu, Naoa
Rəha Uhgɨn tɨnəmən rəkɨs mihin aupən məmə
Uhgɨn otəpanoh etəmim rəha nehmən sipsip mɨn,
kən sipsip mɨn okotaiu kitiəh kitiəh.
28 Məto o nian oekəmegəh mɨn, ekaupən-in
itəmat muwɨn əpəh Kalili.”
29 Məto Pita təmə, “Nat əpnapɨn ilat rafin oko-
tagɨm-tənin ik, məto io əm un okol ekəsagɨm-
təninən ik.”
30 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Iatən
pahrien kəm ik məmə o lapɨn huə, nian mənɨg
otəsɨmnənən əh mau kəiu, kən ik onakən mau kɨsɨl
məmə nəkəruru io.”
31 Məto Pita təmən əskasɨk məmə, “Nat əpnapɨn
ekəkəike mɨmɨs kilau min ik, okol ekəsənən məmə
ekəruru ik.” Kən rəhan rafin netəmim kotən mɨn
tahmen e Pita.

Iesu təmuwɨn matəfak əpəh Ketsemani
(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 Kən lapɨn kəmotuwɨn əpəh kəmahwɨnu ikɨn
kit, nərgɨn u Ketsemani, kən Iesu təmən-ipən kəm
ilat məmə, “Otəpələh u ikɨn-u, pəs ekuwɨn məfak.”
33 Kən mit Pita, Jemes ne Jon motuwɨn, kən nɨkin
tɨnatahmə pɨk, kən tɨnəto tərat agɨn.
34 Kən məmə, “Nɨkik tɨtahmə pɨk, kən iuəhkɨr
ekɨmɨs lan. Atəhaləpələh u ikɨn-u matəhalaiir.”
35 Kən muwɨn məsɨn mɨn meiuaiu morin e nɨsɨp
matəfak məmə, “Okəmə suatɨp kit mɨn əh-ikɨn, pəs
nian əfɨgəm u otəsuwamən ron io.”

14:27: Sek 13:7 **14:28:** Mat 28:16; Mak 16:7 **14:31:** Jon 11:16
14:32: Jon 18:1 **14:34:** Jon 12:27

36 Kən matəfak məmə, “Apa,” (u nɨpətɨn təmə
rəhak tata), “ik nəkɨtun nolən natɨmnat mɨn rafin.
Awe, os-irəkɨs nahmməən mɨn u itəm okəpanotuwa.
Məto əsolən rəhak nətəlɨgən, məto ol nat naka itəm
ik əm nakolkeike.”
37 Kən mɨtəlɨg-pa məto rəhan etəmim miləhal
kɨnəhlapɨl. Kən tən-ipən kəm Pita məmə, “?Saimon,
nakatapɨl, o? ?Tahro nəsaiirən-tu aua kitiəh əm?”
38 Kən mən-ipən kəm iləhal məmə,
“Onakəhlaiir mətəhaləfak matəhalehm wɨr məmə
onakəsəhaluwɨnən e nelmɨ ios-ipən-os-ipən.
Nɨkitəməhal tolkeike, məto nɨpətɨtəməhal təpou.”
39 Kən təmapəs mɨn iləhal, mɨtəlɨg-pən mɨn
matəfak matən əm nat kitiəh.
40 Kən mɨtəlɨg-pa mɨn, məto kɨnəhlapɨl mɨn,
mɨnəhaləruru naiirən, kən mɨnəhaləruru mɨn
məmə okəhalən-ipən naka kəm in.
41 Təmuwɨn mɨn kən mɨtəlɨg-pa mau kɨsɨl, məto
kətəhlapɨl, kən təmən-ipən kəm iləhal məmə, “?
Nakatəhalapɨl əh mətəhlameg? !Nahmen! Nian
tɨnuwa məmə io Netɨ Etəmim okegəhan-in-pən io
e nelmɨ netəm nol təfagə rat.
42 !Halətul-ta, kotuwɨn! Əhaləplan, etəmim u
tategəhan-in-pən io, in tatuwa.”

Tɨkɨmɨr mɨn rəha Iesu kəmotaskəlɨm in (Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

43 Iesu təmatahghat əh, kən Jutas in e netəm
tuelef rəhan mɨn tɨtaupən-in nɨmanin netəmim.
Neen kotəmɨk naip rəha nəluagɨnən, ne kəsou-əsou
motuwa. Netəm mɨn un, pris asol mɨn, ne iəgətun

14:36: Mak 10:38; Jon 6:38

mɨn rəha Lou, ne netəm-iasol rəha netəm Isrel
kəmotahl-ipa ilat.
44 Suah un tategəhan-in Iesu kəm ilat tɨnəmən
rəkɨs kəm ilat məmə, “Suah əh oekətuilɨm-pən lan
u, nəkotɨtun əm məmə suah əh in əh. ! Nako-
taskəlɨm motos motuwɨn motaskəlɨm wɨr!”
45 Kən əmun Jutas təmuwa iuəhkɨr o Iesu, kən
mən məmə, “Iəgətun,” kən mətuilɨm-pən lan.
46 Kən netəm mɨn əh kəmotuwa motaskəlɨm
tiəkɨs.
47 Məto ilat kit rəha Iesu təmatətul iuəhkɨr olat
təmew rəhan naip e nəmeen mətatɨp rəkɨs matəlgɨ
slef kit lan rəha pris asol agɨn.
48 Kən Iesu təmə, “?Tahro nakotəmɨk naip asol
rəha nəluagɨnən ne kəsou-əsou motuwa məmə
onəkotɨləs io? ? Nɨkitəmat təht məmə io emit
netəmim muwɨn kotəluagɨn o kapman, o kəm-
naka io iohamnu itəm kit?
49 Nian mɨn rafin kitat min itəmat əpəh e Nimə
Rəha Uhgɨn ekatəgətun netəmim ikɨn. ?Kən nako-
tahro məsotaskəlɨmən io? Məto nat Naoa Rəha
Uhgɨn təmən, otəkəike muwa mol nɨpahrienən
lan.”
50 Kən rəhan mɨn rafin netəmim kɨnotapəs in,
kən motagɨm-tənin.
51 Kən etəm aluə kit itəm təməlkəhau-in nɨməhan
kit, matuarisɨg-in Iesu, kən netəmim neen
kəmotɨləs, kɨləs-arəpən lan,
52 kən rəhn nɨməhan tɨkɨs, taiu piəpiə əm magɨm.

Iesu təmətul e nɨganəmtɨ kaonsel mɨn
(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

14:49: Luk 19:47; 21:37; Jon 18:20 **14:50:** Sam 31:11

53 Kən tɨtalugɨn əh, kəmotos Iesu motuwɨn əpəh
ima pris asol agɨn u katuəfɨmɨn rafin pris asol
mɨn, ne iəgətun mɨn rəha Lou, ne netəm-iasol rəha
netəm Isrel ikɨn.
54 Kən Pita tan təlɨg-təlɨg muarisɨg-in ilat muwɨn
əpəh latuənu ima pris asol agɨn ikɨn. Kən təmuwɨn
əpəh e iat matəpələh ilat mopael mɨn rəha pris asol
agɨn moatəto nɨgəm.
55 Kən pris asol mɨn ne netəmim rafin rəha kaon-
sel kəmoategəs-in nɨpəgnəmtɨn mɨn neen e Iesu
məmə okotohamnu ron. Məto kəsotehmən kit ne.
56 Kən netəmim tepət kəmoteiuə e Iesu, məto
rəhalat nəghatən tətaiu pɨsɨn-pɨsɨn.
57 Kən neen kotətul moteiuə lan məmə,
58 “Emotəto təmən məmə otərəkɨn Nimə Rəha
Uhgɨn u netəmim əm kəmotol e nelmɨlat, məto e
nian tatol kɨsɨl lan, təpaniləkɨn mɨn nɨtain u kəsolən
e nelmɨtəm.”
59 Kəmotən nəhlan məto ilat mɨn, rəhalat
nəghatən tətaiu pɨsɨn-pɨsɨn.
60 Kən pris asol agɨn təmətul aupən-in ilat kən
mən-ipən kəm Iesu məmə, “?Tahro nəsəghatən? ?
Tahro e nəghatən mɨn əh itəm koatən-iarəp tatɨləs
pɨkən ik?”
61 Məto Iesu təpnapɨn əm məsəghatən, kən pris
asol agɨn apon təmən-ipən mɨn məmə, “?Tahro? ?
Ik Mesaea u Netɨ Etəm katənwiwi?”
62 Kən Iesu təmə, “!Əwəh, io u! Onəpanotehm
io Netɨ Etəmim ekatəpələh e rəhn matɨp Uhgɨn u
nahgin tepət, kən panotehm mɨn io e napuə e neai
ekatuwa.”
63 Kən pris asol agɨn tearəsin rəhan natɨmnat
məto-inu nɨkin təmərat o nəghatən rəha Iesu, kən

14:58: Jon 2:19-21

məmə, “Okəsotegəs-in mɨnən suah kit məmə otən mɨn nat kit lan.
64 ! Nɨnəmotəto rəkɨs tatəghat rat e Uhgɨn! ? Nakotahrətəlɨg? ?Okotahro suah u?” Kən ilat rafin kəmotən məmə otəkəike mɨmɨs.
65 Kən kəmotol mɨlə e Iesu, kən neen kəmotagəh lan, neen kotəlis nɨganəmtɨn motoh kən motəmə, “! Ei, ik ien rəha Uhgɨn! !Ən-tu məmə pah u təmoh ik!” Kən mopael mɨn rəha pris asol agɨn kəmotem.

Pita təmən məmə in təruru Iesu (Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-27)

66 Kən Pita təmətan əh əpəh ləhau e iat. Kən slef pətan kit rəha pris asol agɨn təmuwa.
67 Kən məplan tatəto nɨgəm, kən təmɨsɨlu wɨr məmə, “Ik mɨn itəmlau Iesu etəm Nasaret nəmatuan.”
68 Məto Pita təmən-iamnin, kən məmə, “Iəkəruru nat un nakatən,” kən muwɨn matətul əpəh e ket rəha iat. Kən mənɨg kit təmɨmnən.
69 Kən pətan un təmehm mɨn ikɨn əh, kən mən-ipən kəm netəm kotətul əh-ikɨn məmə, “Suah u in ilat kit.”
70 Məto Pita təmən-iamnin mɨn.
Kən təsuwəhən, netəm kotətul əh-ikɨn kəmotən-ipən mɨn kəm in məmə, “Nɨpahrienən, ik mɨn ilat kit məto-inu ekotɨtun məmə ik etəm Kalili.”
71 Məto tɨnətuoun maun-in nəratən mɨn koatɨsɨ-pən o Uhgɨn moatuwa ron okəmə teiuə. Kən təmos noanawɨl məmə, “! Iəkəruru suah əh nakotəghat-in!”

14:64: Lev 24:16; Jon 19:7

72 Kən roiu agɨn-əh mɨn mənɨg tɨnɨmnən mɨn, kən
nɨkin tɨnəht nəghatən rəha Iesu məmə təmən minu
lan məmə, “Mənɨg otəsɨmnənən əh mau kəiu, kən
ik onakən mau kɨsɨl məmə nəkəruru io.” Kən Pita
tɨnəto tərat kən mətasək.

15

Iesu təmətul e
nɨganəmtɨ Pailat
(Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5;
Jon 18:28-38)

1 Kən laulaugɨn agɨn pris asol mɨn, ne netəm-iasol
rəha netəm Isrel, ne iəgətun mɨn rəha Lou, ne
netəmim mɨn rafin rəha kaonsel kəmotuəfɨmɨn
ilat mɨn, kən moatələhəu nəghatən kit məmə
okotohamnu Iesu. Kəmotən-ipən kəm netəmim
neen məmə okotəlis Iesu kən motit motuwɨn
motəhlman-pən e nelmɨ Pailat, u kapman asol
rəhalat.
2 Kən Pailat təmətapəh ron məmə, “? Ik kig rəha
netəm Isrel?” Kən məto Iesu təmə, “Ik nəmən
mihin.”
3 Kən pris asol mɨn kəmotən-iarəp nolən tepət
lan.
4 Kən Pailat təmətapəh ron məmə, “? Tahro
nakəsuhalpɨnən? ? Nəməto kəmotən nɨpəgnəmtɨn
tepət lam?”
5 Məto Iesu təsəghat mɨnən, təməpnapɨn əm, kən
Pailat narmɨn təmiwɨg ron.

Pailat təmən məmə Iesu otəkəike mɨmɨs
(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25;
Jon 18:39—19:16)

15:1: Luk 22:66 **15:5:** Aes 53:7; Mak 14:61

6 E nup mɨn rafin, nian katol lafet lan rəha
Nuhagego-inən, nolən rəha kapman u Pailat məmə
in otahl-iarəp suah əpnapɨn əm kit e kalapus, suah
kit itəm netəm Isrel kəmoatən.
7 Kən suah kit u, nərgɨn u Parapas, tətatɨg e
kalapus ilat in mɨn neen, məto-inu kəmotohamnu
etəmim e nian kəmatəmou o kapman.
8 Kən nɨmanin netəmim kəmotuwa o Pailat
motən-ipən kəm in məmə otol əm nat kitiəh
tahmen-pən e itəm tatol nian mɨn, mahl-iarəp
suah kit e kalapus.
9 Kən Pailat təmətapəh olat məmə, “? Nako-
tolkeike məmə ekahl-iarəp kig rəha netəm Isrel?”
10 Təmən nəhlan məto-inu in tɨnɨtun rəkɨs məmə
pris asol mɨn kəmotos-ipən Iesu e nelmɨn məto-inu
kotetəhak.
11 Məto pris asol mɨn kəmotəkəike kəm nɨmanin
netəmim məmə okotəuhlin nətəlɨgən rəhalat. Kən
ilat kəmotətapəh o Pailat məmə otahl-iarəp Para-
pas, məto sənəmə Iesu.
12 Kən Pailat təmətapəh olat məmə, “? Məto
ekahro e suah u itəmat nəmotəmə in kig rəha
netəm Isrel?”
13 Kən kəmotagət əfəməh məmə, “! Okəht-ipən e
nɨg kəməluau!”
14 Kən Pailat təmətapəh mɨn olat məmə, “?Nolən
tərat naka u suah u təmol?” Məto kəmotagət
əfəməh mɨn məmə, “!Okəht-ipən e nɨg kəməluau!”
15 Kən Pailat təmolkeike məmə otol nɨkilat, kən
mahl-iarəp Parapas, kən məhlman-pən Iesu e
nelmɨ rəhan mopael mɨn məmə okotalis motətu-
pər e nɨg kəməluau.

15:11: Wək 3:13-14

Mopael mɨn kəmoatol mɨlə e Iesu
(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)

16 Kən mopael mɨn rəha Pailat kotɨləs Iesu motuwɨn əpəh imə e nimə asol rəha kapman, katən məmə Praetoriam. Kən kəmotaun-in rafin mopael mɨn kotuwa kɨtəlau lan.
17 Kən motuwɨn-in-pən kot asiə tahmen əm e kot rəha kig, kən motuarin-uarin nol itəm tol nihlən-nihlən motol hat lan itəm tahmen e hat rəha kig, kən motəfauin-pən kəm in.
18 Kən motol mɨlə lan motəmə, “Itɨmat ekotos-ipɨnə nɨsiaiiən kəm ik, kig rəha netəm Isrel.”
19 Kən motoh rəhn-kapə e noanɨg, motagəh lan, motɨsin nulɨlat məmə koatos-ipən nɨsiaiiən eiuən kəm in.
20 Nian kəmotahkul rəkɨs lan, kən motapeg rəkɨs kot asiə un, kən motuwɨn-in-pən əh rəhan natɨmnat, kən motit motuwɨn məmə okotəht-ipən e nɨg kəməluau.

Kəməht-ipən Iesu e nɨg kəməluau
(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

21 E suatɨp, kəmotehm suah kit etəm Saerin, nərgɨn u Saimon. In tata rəha Aleksanta ne Rufas. Tatuwɨn Jerusalem, kən moatəkəike kəm in məmə otɨləs nɨg kəluau. 22 Kən kəmotit Iesu motuwɨn əpəh ikɨn kit katən məmə, Kolkota, u nɨpətɨn təmə Louipɨl-uipɨl.

15:21: Rom 16:13

23 Kən kəmotos-ipən wain u kəmol pɨləh-pɨləh
ilau məriɨsɨn u mɨr məmə otənɨm pəs təsətoən
nahməən e nɨpətɨn, məto tapəs nənɨmən.
24 Kən kəmotɨləs Iesu motuwɨn motəht-ipən e nɨg
kəməluau. Kən motoor rəhan natɨmnat moturin
tais ron məmə pah otos.
25 Kəmətu-pər Iesu e nɨg kəməluau e nain kɨlok
laulaugɨn,
26 kən motəte-rəkɨs nɨpəgnəmtɨn u kəmotehm lan
məmə, IN KIG RəHA NETəM ISREL, kən motəht-ipən
nəghatən un e rəhan nɨg kəməluau.
27 Kən etəmim kəiu itəm kətuəluagɨn o kapman
mətioh netəmim, kəmətu-pər ilau e nɨg kəluau, kit
e nɨkalɨn matɨp, kit e nɨkalɨn mol.*
29 Kən netəmim itəm kotaliwək e suatɨp,
moatanu-anu rəhn-kapəlat kəm in moatol mɨlə
lan motəmə, “Ei, ik nəmən məmə onakərəkɨn Nimə
Rəha Uhgɨn kən nian tatol kɨsɨl lan u, nəpanilək̇ɨn
mɨn in pɨsɨn.
30 Eiuaiu-tu e nɨg kəməluau un, mosmegəh atɨp-
tu lam.”
31 Pris asol mɨn ne iəgətun mɨn rəha Lou kəmotol
əm nat kitiəh motalah-əmnu motəmə, “Təmasitu e
netəmim tepət, məto okol təsasitu atɨpən lan.
32 Təwɨr pəs kitat kotehm-tu Mesaea u, kig rəha
netəm Isrel, oteiuaiu e nɨg kəməluau pəs kitat
koatəplan motahatətə lan.” Kən etəmim mil u
katəhaləkul iləhal Iesu kɨnatuən mɨn nəghatən rat
lan.

15:24: Sam 22:18 * **15:27:** E kopi oas mɨn tepət rəha Niuteste-
man itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, ves 28 tɨkə. **15:29:** Sam
22:7; 109:25; Mak 14:58

Iesu tɨnɨmɨs
(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49;
Jon 19:28-30)

33 Kən e tuelef klok mətoarus-pən tri klok,
napinəpən təmeiuaiu mɨrəfin nat.
34 Kən e tri kɨlok Iesu təmagət əfəməh məmə,
"! Eloi, Eloi! ? Lama sapaktani?" Nɨpətɨn rəhan
nəghatən təmə, "! Uhgɨn rəhak, Uhgɨn rəhak! ?
Tahro nakatapəs io?"
35 Netəmim neen kəmoatətul əh-ikɨn kəməsotəto
wɨrən nəghatən un, kəmotən məmə, "Haləto-tu.
Tətaun-in Elaija."
36 Kən ilat kit təmaiu muwɨn miuw-pən wain u
tagɨn e nat kit tame-ame tahmen e katən, maru-
pər e nuwig tuwɨn o Iesu məmə otənɨm. Kən məmə,
"Pəs-tu kotehm-tu məmə Elaija otuwa mɨləs-iəhau,
o kəp."
37 Məto Iesu təmagət əfəməh mɨn, kən rəhan
namegən tiet.
38 Kən əpəh e Nimə Rəha Uhgɨn, nɨməhan itəm
tatəkulosɨg-in Ikɨn Tasim Agɨn Ikɨn, təməhap məsɨn
kəiu əpəh ilɨs mətoarus-pa əpəh ləhau. 39 Kən
etəm-iasol rəha mopael mɨn itəm təmatətul e nɨkalɨ
Iesu, təmehm məmə təmɨmɨs min-nulan, kən in
təmən məmə, "! Nɨpahrienən, suah u in Netɨ Uhgɨn
pahrien!"
40 Nɨpɨtan neen kəmoatətul isəu motasɨpa
moatehm. Ilat neen u Meri Maktala, ne iahunin
itɨ Jemes əkəku ne Joses, ne Salome.
41 Iləhal kəmatəhalətəu-pən Iesu nian təmətatɨg
Kalili, mətahlasitu lan. Ilat nɨpɨtan tepət kəmotər
kan əpəh Jerusalem ilat Iesu.

15:34: Sam 22:1 **15:36:** Sam 69:21 **15:40:** Luk 8:2-3

Josep təməhluaig-in Iesu
(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56;
Jon 19:38-42)

42 Kən nian əh Iesu təmɨmɨs lan, in nian rəha nol
əpen-əpenəən natɨmnat rəha Sapat, kən olawɨgin
nian rəha Sapat, kəsolən wək lan. Tɨnehnaipən,
43 Josep in etəm Aramatia tɨnuwa. In etəmim kit
rəha kaonsel itəm katɨsiai-in. In nɨkin təməht pɨk
nərəmərəən rəha Uhgɨn. Kən təməsəgɨnən muwɨn
ima Pailat ikɨn matətapəh-in nɨpətɨ Iesu.
44 Nian Pailat təmətо məmə Iesu tɨnɨmɨs rəkɨs,
kən təmaut maun-in etəm-iasol rəha mopael mɨn
matətapəh ron məmə, “?Katən pahrien məmə Iesu
tɨnɨmɨs rəkɨs?”
45 Məto etəm-iasol rəha mopael mɨn təmə,
“Nɨpahrienən, tɨnɨmɨs rəkɨs.” Pailat təmətо
nəghatən un kən megəhan-in-pən nɨpətɨ Iesu kəm
Josep.
46 Kən Josep təmuwɨn mos-nəmtɨn nɨməhan
ruən kit muwa mɨləs-iəhau Iesu e nɨg kəməluau
malpin lan, mɨləs muwɨn mələhəu-pən e nɨpəg
kəpiel u kɨnəmel rəkɨs məmə okol suwɨt ikɨn. Kən
məsoupəlpəlin-pən kəpiel asol kit mahtosɨg-in-pən
nɨpəg kəpiel un lan.
47 Kən Meri Maktala ne iahunin itɨ Joses, ilau
kəmuəplan ikɨn-u kəmələhəu-pən Iesu ikɨn.

16

Iesu tɨnəmegəh
e rəhan nɨmɨsən
(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12;
Jon 20:1-10)

1 Nian rəha Sapat tɨnuwa mɨnuwɨn rəkɨs, kən
Meri Maktala ne iahunin itɨ Jemes, ne Salome
kəməhalos-nəmtɨn nat pien-pien mɨn u nəmiəwɨlat
təwɨr məmə okəhalol-pən e nɨpətɨ Iesu.
2 Laulaugɨn agɨn mɨt tɨnatər e Sante, pətan miləhal
un kəmatəhaluwɨn e suwɨt.
3 Nian kəmatəhaluwɨn e suatɨp kən mətəhalən kəm
iləhal mɨn məmə, “? Karmə pah otasitu etəhal
mahuin rəkɨs kəpiel asol əpəh e nɨpəg kəpiel?”
4 Məto-inu kəpiel əh kəpiel asol. Məto nian
kəməhaluwa iuəhkɨr, məhalətag-pən məhaləplan
kɨnahuin rəkɨs kəpiel.
5 Kəməhaluwɨn imə e nɨpəg kəpiel məhaləplan
etəm aluə kit tatəpələh e rahləhal-matɨp, tatuwɨn e
kot əfəməh ruən kit, kən iləhal kəmahlaut pɨk ron.
6 Kən təmən-ipən kəm iləhal məmə, “Səhaləgɨn
pɨkən. Natəhaleam-in Iesu etəm Nasaret, etəm
kəmətu-pər e nɨg kəməluau, məto in tɨkə u ikɨn-u
roiu. In tɨnəmegəh rəkɨs e rəhan nɨmɨsən. Halehm-
tu nəmeen u kəmələhəu-pən ikɨn.
7 Kən roiu onakəhaluwɨn məhalən-ipən kəm
rəhan mɨn netəmim məsəhalapəsən Pita, məmə
in otaupən matuwɨn Kalili, kən onəkotuarisɨg-in
motuwɨn motehm əh-ikɨn məmə inu tɨnəmən rəkɨs
mihin ne kəm itəmat.”
8 Kəmahlaiu məhaliet e suwɨt məhlagɨm, məto-
inu kɨnəhaləgɨn pɨk matəhlasiəp. Kən məhaluwɨn
məsəhalənən nat kit ne kəm netəmim məto-inu
kɨnəhaləgɨn pɨk.

[Nəghatən rəha Mak təmol namnun ikɨn-u kən netəm pɨsɨn kotɨlpɨn ves 9 mətoarus-pən ves 20]

16:7: Mat 26:32; Mak 14:28

Iesu təmiet-pa
o Meri Maktala
(Mat 28:9-10; Jon 20:11-18)

9 Nian Iesu təməmegəh mɨn e Sante laulaugɨn agɨn, kən maupən miet-pa o Meri Maktala, aupən təməhg-iarəp narmɨn rat sepɨn lan.
10 Kən Meri təmuwɨn mən-ipən kəm rəhan mɨn netəmim itəm kəmotan ilat min ilat aupən, məto nɨkilat tɨtahmə pɨk kən motasək.
11 Məto nian kəmotəto məmə Iesu tɨnəmegəh rəkɨs e rəhan nɨmɨsən, kən miet-pa o pətan əh, məto ilat kəməsotənən nɨpahrienən lan.

Iesu təmiet-pa o rəhan etəmim mil kəiu
(Luk 24:13-35)

12 Uarisɨg, Iesu təmiet-pa o etəmim mil kəiu kəmiasɨpən Jerusalem mətian e suatɨp, məto e nian əh nɨpətɨn təmol pɨsɨn.
13 Kən ilau kəmiatəlɨg mɨn mian muən-ipən kəm ilau mɨn neen, məto ilat kəməsotən mɨnən nɨpahrienən elau.

Iesu təmiet-pa o
rəhan netəm lepɨn
(Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Wək 1:6-8)

14 Kən uarisɨg, Iesu təmiet-pa mɨn o rəhan netəm lepɨn nian kəmotagwən matəhai ilat məmə, “Itəmat nakəsotahatətəən lak, rəhatəmat-kapə tiəkɨs pɨk.” Təməhai ilat məto-inu kəsotahatətəən e netəm kəmotehm məmə tɨnəmegəh rəkɨs e rəhan nɨmɨsən.

16:14: 1 Kor 15:5

15 Kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Otuwɨn motən-
iarəp Namnusən Təwɨr kəm netəmim mɨn e nɨtən
mɨn rafin.
16 Etəm otəto Namnusən Təwɨr tahatətə lan
kən mol baptais, Uhgɨn otosmegəh. Məto etəm
təsahatətəən lan, Uhgɨn otol nalpɨnən asol kəm in.
17 Kən netəm okotahatətə lak, Uhgɨn otol ilat
kotol nat pɨspɨs mɨn. Okotəhg-iarəp narmɨn rat
tepət e nərgək, kən motəghat e nəghatən ik pɨsɨn
pɨsɨn mɨn.
18 Ilat kotɨtun naskəlɨmən sɨnek u tatus itəm,
motɨtun nənɨmən nat kətakonə lan, məto okol
təsərəkɨnən ilat. Ilat motɨtun nələhəu-pənən
nelmɨlat e netəm kotɨmɨs kotəmegəh.”

Iesu tɨnər matuwɨn e neai
(Luk 24:50-53; Wək 1:9-11)

19 Kən nian Iərəmərə Iesu tɨnəghat rəkɨs kəm
rəhan mɨn netəmim, kən Uhgɨn tɨnos mɨnuwɨn e
neai, kən in tatəpələh e nɨkalɨ Uhgɨn matɨp, ikɨn
rəha nəsanənən ne nɨsiaiiən.
20 Kən rəhan mɨn netəmim kəmotiet motuwɨn
motamnus-iarəp rəhan nəghatən əpəh ikɨn mɨn
rafin. Kən Iərəmərə tətasitu elat matol nəmtətin
tepət. Kən nəmtətin mɨn əh koatol nəfɨgəmən məmə
rəhalat nəghatən in nɨpahrienən.

16:15: Wək 1:8 **16:16:** Wək 2:38 **16:17:** Wək 2:4; 8:7
16:18: Luk 10:19; Wək 28:3-6 **16:19:** Wək 1:9-11; 2:33-34
16:20: Wək 14:3; Hip 2:3-4

North Tanna New Testament

The New Testament in the North Tanna Language of Vanuatu

Le Nouveau Testament dans la langue du Nord Tanna de Vanuatu

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: North Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
46e9a2b5-26b8-5301-a079-623f3a20ef8b